Контрольный экземпляр

Масса а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА,
НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ШИНАРА, 20 МАЙ, 1980 ШУ. ● № 60 (6190). ● Мах 2 кепиг.

КПСС ЦК ПОЛИТБЮРО, СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМЕ, СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТЕ

КПСС ЦК Политбюро, СССР Лакхехьарча Совета Президиуме, СССР Министрий Совето 1980 шера 14—15 мае Варшаве хиллача Варшавски Договора доакъошхой - пачхьалкхий Политически консультативни комитета юбилейни хетаме итогашка а хьежа бIарчча бизза а къоабалбу КПСС ЦК Генеральни секретарь, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Л. И. Брежнев керте лаьттача Советски Союза делегаце болх.

Варшавски Договора култаш яздаьчул тIехьагIа дIадахача тIаьа пхиъ шеро хьаьхонх социалистически мехкий дукхача оагIонашкара союз — из Европе а дерригача дунен юкъарча масштабе а машара йоккхагIйола фактор хилар. Цо тешаме лораду цига даьха лоацарашта карагIдаьнча социалистически хIамачи чIоагIа гIулакх ду машаре вIаши цхьана гIулакхаш леладара хьашташта.

Варшавски Договоре дакъа лоацачи мехкаша дIа а диихад хIана дIа а дех кхокхем кIаьдбаро процесс догIайоалаелган кIоаргъелган, дунен халкъашта юкъера политически хьал хаьда дикагIа хулийтила. Из цIаьхаворе а къаьгта бикълу Польски Халкъа Республика столице Политически консультативни комитета совещане тIаьйиначча Декларацe.

Цу лоархIамеча политически документа тIа кIоаргга анализ ю хIанзарча европейски дунен халкъашта юкъерчен хьала, из кхоалара бакъаш гучадоах. Империалистически гегемонически низаш герзаш хьадкта гаттара сихде гIерт, къовсама хьалаш хьакхоял, цо тIема кхерам дегIабарга вуг. НАТО кулгалдеча оргаций тIеххьарча майсен заседане цIаьхча а тIаийцар цу лостамагIа йола решенеш. НАТО кхерамеча наькъа Варшавски Договоре дакъа лоацараша дукхьала йоах «шийла тIом» лохьоабара кхерам дIабаккха, дунен халкъашта юкъерча отношенешка вIаши гешари вIаши дувцар кхетадари чIоагIде, событеш унахIенача, машара наькъагIа хьожае лаьрхIача гIулакхий шерра программа. Европе кхерамлен вIаши цхьана гIулакхаш леладари дувцаш хиллача Совещане тIаийцача тIеххьарча акта ерригa принципаши положенеши тIера ца боалаши бIарчен кхоачашъяра тIехьа хьинаре лаьт. Европейски гIулакхашка боккха конструктивни лоархIам хила йиш я 1980 шера гурахьа Мадриде вIашагIкхетара, Европе тIема кхоахам кIаьдбара а герзаш дIадехара а конференци гулъяр а цо беркате болх бар а.

Политически консультативни комитета решенеш кердa низ бала беза кхокхам кIаьдбара. Советски пах дог доахаш ба социалистически пачхьалкхений ницдахиваш общественни уйлахо, Малхбузен халкъаша а правительствашa а кхетаергхиларахи хьаллоацаргхиларахи.

США-и НАТО кхыча еленашен хьалха а тетташ гергашка кийчаулга сихдеш хиларо Варшавски Договоре дакъа лоацараш шоай обороне низ чIоагIбара дакпа дарелоацар ца дача балийтац. Бакъда, цу даькъе цар мел дечо моллагIча а кхыча пачхьалкхенна кхерам гIа а тийсабац е хIана а тусац.

Социализма идеал хиина а хиннай хIанз а я гонз дIадаккхар. Варшавски Договоре дакъа лоаца мехкаш горгаш дIадахаро даькъе хIанз дIахьони йолча ерригача переговорашка барт бара а цу лостамашка еш хиина. хIана совцаль переговораш юха дIайолаяра а тIехь да. Цу хьакъехьа боккха лоархIам болаш хургдар цуния ратификаци яр, американски оагIоно тIехьатетташ доля ОСВ-2 яха Договор нихьре чакхдаккхар. Хилийя яргйоацашн хила йиш йолаш я юкъера дIоахал дола ииь бу ракетно-ядерни герза доазув оттадара переговораш. Цу хьакъехьа Советски Союза предложенеш йоваш я: нагахьа сейна НАТО-е юкъера дIоахал дола ииь беча ракетно-ядерни герза керда тайпаш хьаден дIайийдеи аьнна яь решени дIайоахке е из нхоннчъелта соцадой а, цу лоархIамеча проблемай хьакъехьа переговораш дIайолаургья.

Политически консультативни комитета совещане цIаьхха а хьагайтар чеяарашка дола мехкий интернационализма принципех леладеш хилар, политически экономически шоай лоамагIа хилар чIоагIдара гIехьа, шоай кхел шоаш къестае бокъо хилара тIехьа къовсам лоаттабу дерригa халкъаш хьаллоацаш ух долга. Империализмен тесноколониализма низаш кхыча пачхьалкхений чурча гIуллакхашта гIожа юкъегIоттар хьадда харцахьа а лоархIаш, ук чIоагIа латт долаш дола къовсамаш политически средствашца къастаяра тIехьа дунен халкъашта юкъерча политикера чоалхане гIодамаш хьадастарга дига мегаш дола хьаьда наькъаш дIахьокх.

КПСС ЦК Политбюро, СССР Лакхехьарча Совета Президиуме, СССР Министрий Совето боккха лоархIам бу дунен ерригача районий пачхьалкхений кулгалхой эттара лакхагIча боарам тIа гаргарча хана совещане аьнна йолча предложене. Цу тайпарча вIашагIкхетаро уйла тIалхийта йиш яр дунен халкъашта юкъерча вахара керттерча дешашта, дунен халкъашта юкъера кхоччама кхуврчаш дIадахара а гIом ца хилийтара а наькъаш белгалде.

Варшавски Договоре дакъа лоаца пачхьалкхенаш тайп-тайпара социальни системаш йолча мехкашта юкъера къамелаш дIахо дарахи кIоаргдаран, машар бесача ерригача пачхьалкхенаша вIаши дувцар шерра кхетадаре тIехьа я. Политически консультативни комитета совещане наьсе цIаьхьа Европен дерригача дунен тIеи машар чIоагIбара дIахо дIахьалхашкахьа дагIa.

КПСС ЦК Политбюро, СССР Лакхехьарча Совета Президиум, СССР Министрий Совет тешаш я социализма вежарашка долча мехкий доттагIалон кхотадаларон, машар бесача ерригача пачхьалкхенашца, шеррача общественни низашца дIахо хьаьна леладу гIулакхаш дIахо дегIадоаладара, кхоккам кIаьдбара политико кердa толамаш даьрга дугаргхиларах, деаткъалагIча шерех машарен машаре хIама хьакхоллареи шераш дергхиларах.

ИттлагIча пятилетка тIеххьарча шера вай республикерча промышленни предприятешта юкъе лорхача социалистически яхье хаддана хьалха латташ хьайоагIа ГI. Ахриева цIерагIча назрановски «Электроинструмент» завода коллектив. Хьалхарча квартале яхье даькхача толамий итогаш бича промышленни предприятешта юкъерча яхье хьалхара моттиг хьожийр цунна. Дерригача технико-экономически хьокхамий биъ бетта план а тIеххоачашъяьй завода коллективо. Ше даьха толамаш тIа-тIа тоадеш болх беш я из укх май бетта а.

Уж толамаш хьакхоллаш бараш ба пхе шера кхаь ханал хьалха кхоачашъяра доккхий декхараш тIа а ийна, шерра социалистически яхь йоаржаяь боаа болхлой. Царех дукхахчар хIанзалехьа раворт деннад пятилетка заданеш кхоачашъярах. Царна юкъе ва слесарь Халгуев ТIаьIир, токарь Евлоев Сайт-Махьмад, кхыбараш. Шоай пхе шера задани ханал хьалха кхоачашъярах царна ейнай Ленински ейлен грамоташ.

СУРТА ТIА: слесарь Т. Халгуеви токарь С.-М. Евлоеви болх беш ба.

И. ПЛИЕВА сурт.

СССР Лакхехьарча Совета Президиуме

СССР Министрий Совето СССР Лакхехьарча Совета Президиуме тIачуеваний ССР Союзен союзни республикай жилищни законодательства Лардий проект.

Соцам баьб Лардий проект «СССР халкъий депутатий Советий «Известия», «Социалистическая индустрия», «Сельская жизнь», «Труд» яхача газеташ тIа а республикански газеташ тIа в (къаний меттала долча) юкъара царна кепа тоха.

Лардий проектах йола ерригa замечанеши предложенеши яхийта ухк адресагIа: Москва, Кремль. СССР Лакхехьарча Совета Президиуме секретариат.

ТЕОРЕТИЧЕСКИ КОНФЕРЕНЦИ

Партийни дешара системе дешара шу Нохч-ГIалгIай АССР массанахьа а чакхдоалаш латт. 17 мае КПСС обкома заседаней зале хилар «Боахама механизм эргайоахаш тоаяра» курс ешаш хиннача республика кулгалдеча партийни, советски, боахама балхахой итогови теоретически конференци.

ДIадахача дешара шера из курс ешаш хиннарша ладийгIар пропагандистски балха йоккха говзал йолча лектораша лакхача идейно-теоретически боарам тIа ешаш хиннача лекцешка. Дешаш бараша хьинаре дакъа а лоацаш групповой семинарски занятеш дIайнхьар Л. Н. Толстоя цIерагIча Нохч-ГIалгIай пачхьалкхен университета ректора, экономически Iилмай доктора М. П. Павлова, цу университета политически экономе кафедра заведующе экономически Iилмай кандидата, доцента В. И. Синельникова, университета преподавателя экономически Iилмай кандидата С. П. Варламова.

Итогови теоретически конференца дIайолаелар «Ленина гIулакх дахаш а кхоьдулаш а да» яхача Нохч-ГIалгIай пачхьалкхен университета КПСС историе кафедра заведующе, исторически Iилмай доктора К. И. Ефанова яьча докладаца.

Доклад чакхъяьлча ладугIаш хиннараша къамаьлаш дир вай мехка дегIаена социалистически общество хьинхолларца, хIана йолаш хиларца, экономикана доал дар эргадоахаш хувцарца, хIанзарча хана хIаман кхом барца, хьурмат дарца, вIаши духьала йолча общественни системашта — социализманеи капитализманеи юкъера идеологически къовсам чIоагIбаларца юкъаенна проблемаш йоашхаш.

Дешара шера а теоретически конференце а итогаш еш КПСС обкома шоллагIча секретара Л. Магомадова белгалдир дешара шу дика чакхдаьнна хилар а ладугIаш хиннача дукхагIчар семинарски занятеш йолаш хьинаре дакъа лаьцалга а.

Района актива собрани

ДIадахача шоатта дийнахьа Назрановски района партийно-боахама актива собрани хилар. Цига дийцар «Идеологически, политиковхетама болх дIахо тоабарах болча КПСС ЦК соцамга хьежжа районе бахача наха юкъе интернациональни, Iилма-атеистически болх вIаштIехьбаккхарахи из дIахо тоабара де дезарехь». Цу хьакъехьа доклад йир КПСС Наьсарен райкома хьалхарча секретара А. А. Мякиева.

Доклад кхачаш къамаьлаш дир: А. Котиева — ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» завода слесарь-лекальщика, Т. Мальсагова — тIемен къахьегамен сийлен музея директора, Б. Дидигова — «Знание» обществa районни организаце правлене председателя, М. Пугоевас — халкъа депутатий райсовета исполкома председателя заместителя, Р. Оздоева — ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» завода литейно-прессови цеха начальника, Р. Дидигова — Назранерча № 1 йолча юкъерча школа завуча, кхычар.

Дийцача дешах лаьца йоагIаш йола резолюци тIаийцар актива собране.

11-ча ПЯТИЛЕТКА ЧОТАГIА

ИттлагIча пятилетка заданеш «СССР керда Конституци тIаийца кхо шу дузача денга кхачалехьа кхоачашъяра шерра социалистически яхь йоарнаьй Грозненски «Трансмаш» завода болхлоша. Яхьо кердача производственни хьокхамашка кхувл завода коллектив. Товарни продукци мальхала яккхара биъ бетта план 102 процент кхоачаш а яь, планагIа лаьрхIачул совгIа бIаьш эзараш сомий мальха продукци мальхала яьккхай цо. Къахьегама овсарле лакхьара пачхьалкхен план 103 процент кхоачашъяьй. Заданел совгIа ара мел хийца продукци къахьегама овсарле лакхьара чотагIа кийчаьь я.

Предприятерча 136 болхлочо, 15 бригада хIанзлехьа толамца кхоачаши тIеххоачаши лый иттлагIча пятилетка заданеш. Пхе шера заданиш кхоачашъьча бригадаши юкъе а къаьстта дика болх беш хиларна белгалъяьнна я Халидов Муса Халидовича, Бунтышев Ахьмад Сайдулаевича кулгалдеча сварщикийи Дударов Аюб Асхабовича керте латтача слесарий-резчикийи бригадаш. ХIара сменагIа нормаш 125—130 процент кхоачаш а еш, хIанзлехьа цхьайтталагIча пятилетка пхе-иллх бетта заданеш кхоачашъяьй цар.

Къаьстта дика къахьегаш хиларца белгалбаьнна ба токараш Ананченко Владимир Иванович, Абдурахманов Султан Саит-Хасанович, Хачуянц Григорий Минасович, маляр Эльбукаева Хадишат Тамаевна, кхы дукха бараш а. Овсаре къахьегара совгIа цар шоаш кийчъю продукци тIехдика мара хилийтац. Цу духьа шоай тамагIа а долаш цар кийчъеш йола продукци ОТК болхлой тIахьожам боацаш дIайохийт.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

Грозненски районера хоамаш

Ма хулла продукци дукхагIа яккхара ерригa шоай торонаш оарцагIа а яьха къахьегаш ба ОПХ «Гикалонское» яхача юрта боахама хьинаш леладериш. Цар ина дIаккоач шурен дукхи пачхьалкхенна дIадалара планаш дикка тIехкхоачашде. Иштта, биъ бетта планагIа 263 тонн дIалла езача, дIаеннаш 277 тонн шура. ТIехкхоачашъергйолаш я май беттара план а.

Из толам боаккхача хьинар ца кходеш къахьийгад доярка Исаева Асмарата, Сираждинова Байсаре, Бурсагова Зурас, кхыберш. Юкъера лаьрхIача цар хIаране 200—250 килограмм планал совгIа шура яьккхай хIара Iаттагара.

Скотникашта юкъе яржача социалистически яхье хьалхле яьккхай Закриева СаIидмахьмада. ПланагIа 870 килограмм йолаш цо леладеча Iуланарча хIара Iаттагара 1049 килограмм шура яьккхай.

* * *

Биъ бетта планагIа 58 тонн шура пачхьалкхенна дIаяла езача 61 тонн шура дIаяла деккар тIаьйдадер «Пригородный» совхоза хьинаш леладераша. Цар шоаш денна дош толаме кхоачадаьд — пачхьалкхенна дIаеннай 63,5 тонн.

Дояркашта юкъе яржача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхай Магомадова Зайнапа.

* * *

Хьайбашкара йоаккха продукци тIехь-тIехьагIа дукхагIа а хулийташ хьинаре къахьегаш хьабоагIа «Юбилейный» совхоза хьайбаш леладераш. Биъ бетта планагIа 110 тонн йолаш пачхьалкхенна дIаенной 180 тонн шура. Дукх дIадалара план а тIеххоачашъяь.

Доаркашта юкъе яржача яхье хьалхара моттиг яьккхай Хожбахмадова Закията. Дика хьокхамаш даьхад хIара Iаттагара 1300 килограмм шура яьккхача Балагова Прасковьяс а Уциева Мизне а.

Продукци дукхагIа дургйолча тайпара йоакхо еш хьайбашта гIулакх лоаттаду скотникаша Дидаев Ризвани Алихаджиев Мовсарел.

С. АУШЕВ.

Ханнахьеи дикеи

Кхаш леладеш цхьа бригада я Сунженски района Ленина цIерагIча колхозе. ХьажкIаш 344 гектара тIа кхеергья ялата. Царех 200 гектара тIа индустриальни хьисапе «Эрдинан» яхача гербицидах пайда а эцаш дIайийнай. Цу кхай хIара гектара тIара 50 центнерал кIезигагIа йоацаш фуалъяьха хьажкIаш чуй доашденад кердача технологегIа дIайийна хьажкIаш кхееш хургйолча Iцхоео Борисен Элиханов Вахаси кулгалдеча звенош. Ерригa хьажкIаш минеральни, органически удобренешца хьаьндаьча лаьтта агротехнически толлагIйолча ханешка дIайийна яьхай.

Дика кийчдаьча лаьтта ший ханнахьа дIадер бехьан долаш низ болаш дегIадоагIаш латт хIана гурахьа дIайийна ялат а.

— ХIанзчул тIехьагIа а ший ханнахьа Iунал дойл хIара гектара тIара 32 центнерал кIезигагIа доацаш ялат чуда йиш хургья тха, — йоах колхоза керттерча агронома декхараш кхоачашдеш волча Дадаев Адама.

Гурахьа дIайийнача ялата хIанз тIатеIIа хий тохаш да. Из болх бу догIан хьисапе хий деттача пIис агрегатаца. Механизаторашта юкъе ярхача яхье хьалха ба Кагиров Мувса, Висаитов Сала, Арсамирзоев Жами. Балха нормаш 150—160 процент кхоачашъю цар хIара дийнахьа.

ДIабахача биъ бетта итогегIа социалистически яхье котаю яьнкарг а лаьрхIа республикански газеташ тIа чIоагIдаьча сийлен Улга тIа яьнкар цу боахама хьайбаш леладерий коллектив. Из толам баккхара дoкъа новкъостал дир кхаш леладераша а. Цар фермашта ший ханнахьа моша доакъар хьатIаккахьа доладаьдецаре дика хьокхамаш гойташ биъ бутт чакхбаккха карагIдаргдацар хьайбаш леладераша.

Мошача доакъара лаьрхIа дIабийна хиния мукх, баьцаш хьокхаш тIара дийнахьа юкъера лаьрхIача 40—41 тонн дIахьу механизатораша хьайбашта. Иззал эш царна рационагIа а.

Баьцаш хьокхаш геттара овсаре болх бу Эльтукаев Ибрахьиамен Мустапаев Рамланеи, хIаьта моша доакъар хьайбаш латтача дIатIаькхуххьаш къонача механизатора Хушпаров Висита. Мукъадаьнна лаьтта оахаш, макка боаккхаш хийдеш да хIанз доакъара хьажкIаш дIяера. Цу гIулакхо вIаштIехьдоалийтаргда хьайбашта хаддандза моша доакъар лоаттаде. Лаьтта оахаш йиъ трактор я. Механизаторашта юкъе ярхача яхье хьалха Амагов Зелимхан ва. СменагIа доагIачул шозза дукхагIа лаьтта оах цо. Иштта овсаре болх бу макка боаккхаш воаллача Мадаев Мохьмада а.

Дукхача шерашка йолча культурни даьгIенашкара буц хьакха а йоалалий механизаторашa йол кийчъяра. Дега тоам беш ба хьувкъам. ХIара гектара тIара планал совгIа 8—10 центнер буц йоал. цунах юкъера лаьрхIача 3—4 центнер йол хургья.

Из тайпа доакъар дикал лакха йолаш кийчдара къаьстта йоакхо ю механизатораша а специалисташа а. Технологе дIадехача боарамагIа мара йоклаллийтац касарех уллаш йола буц. ХIаьта из мел дика йолъаеннай лаборанташ хьож.

Культурни даьгIенаш 140 гектара тIа я. ХIанале дукха хIама ца эшаш 40 гектара тIара буц хьекха яьккхай. Iiа болх беш ба боахама дикагIбола механизатораш Жаубатыров Сульяни Астамиров Iмрани. Балха нормаш тIеххоачеш ца еш да дIадодац цар.

Буц цкъа хьекха мукъадаьнача кхай тIа цу сахьате минеральни удобренеш а тоссаш хий дилла доладу. Культурни даьгIенашта хIанз хий дулаш ба «Сельхозхимия» яхача Сунженски районерча объединенера механизатораш. Цар беча балха а раьзи ба колхоза кулгалхой.

Иштта, кхашкара дерригa балхаш ший ханнахьея дикеи чакхдахара беррига шоай теркам тIабахийта, низ дIакхоачар деш къахьег колхоза хоша укх бIаьстан дешошка.

М. ХАМАТХАНОВ.

Хаоттами дIадийна ялаташи

Укх шерара бIаьсти дертта йоах а еина дIайодаш яц. Цкъа йоахлу тIаккха дага а доацаш юха а шелду. ХIаьта а температура бIарчча хьанийцача юртбоахама культураш дегIаахара эшшача боарам тIа я.

Укх шера май соахкачул нийлагIа ба Соахка май бетта хьалхарча даькъе бехьа мух я хьекхаш. 30 градусага кхаччалца йIовхал эттаlle. Укх шера боарамал тIехйоалаш хиннаяц, хIаьта цхьадола деноши из боарамал лохагIа йолаш я ихад. Иштта хинна хаоттам ялаташа дегI кхехьара аьттув болаш а ба. Оалаш да: «Май шийла хинабале — шу беркате».

Укх шерара агрометеорологически хьалаш фийг бола ялаташ кхедара чIоагIа аьттув болаш да. Дика догIаш дийлхад апрель бетта а май юкъе кхачача хана а. Духхьал 15 мае 20—35 миллиметрага дIаккхоачаш йоачаш хиннай, из ден боарам ба, хIаьта Малгобекски, Назрановски, Сунженски районашка хиннар бетта ах боарамга дIаккхоачаш я. Иштта дийлха догIаш дика техача хина нийсса да.

Боараме эттача температурон лаьттанца тоъам боллаш болча тIоадалон вIаштIехьдоакх эгативни масса хьалоа а еш гурахьа дIадийна ялаташ сихха дегIаухилга. ДегIаухача ялаташа ка а боаккхаш эиза тох.

Лаьттанца шортта тIоадал хилар аьттув болаш да дIадийначa ялаташта ка баккхалехьа гурахьа нодьормза яра. Май бутт юкъеккхьачча хана республике дIадийна ялаташ ах метрага дIаккхоачаш лаккденнадар. ДIадийна ялаташ нийлха доацаш, дика да.

Май бетта хьалхарча ах даькъе хиина йоачаш кхашкара балхаш чакхдахара дукха новкъарле еш хиннаяц. Бакъда, 15 мая дийлхача догIо геттара чIоагIа тIагIоллара тIоададаьд лаьтташ. цо кхашкара балхаш кIезиг-дукха юкъагIдаьхад. Ший ханнахьа дIадийна тенараш, хьажкIаш, шекара сесклаш бIарг гIадбугаш хоза хьатIаьнай.

Цунна цхьаьа кхиока оасар а доалаш латт. Ший ханахьа из дIа ца доакхе оасаро кхаш дукъарда, цуьга хьежна ялаташта эиза лаьттанцара хьовнал а кIезигдургья. Халахете а, дерригa а боахамаш дац тIагIертта йоархIашца къовсам лоаттабеш.

Иштта, даьгIенашкара дукхача шерашка тIаювла баьцаш дегIаахара а чIоагIа аьттув болши да укх шерара агрометеорологически хьалаш. Метеостанце беча хоамагIа, кхашка ах метрага дIаккхоачаш тIаьльнай люцерна. Цунна эиза тохарга май бетта кхоалагIа декада юкъехьачча хана. ХьатIаккхоачаш латт хьалхара буц хьалхара дикагIа йола ха. Эиза тохача хана хьекха буц дикал лакха йолаш а хул. цул совгIа, шоллагIа хьекха йиш хургйолаш хийцца хьатIа а йоал.

Май бутт юкъеккхьачча хана арктически шийла фоагьнна къулбехьа, йочудаьнад. ЙIовхал эшаш йола культураш дегIаахара кIезиг-дукха новкъарле а ю цо. Бакъда, синоптикаша беча хоамагIа касто юха а малх хьеиаш. йIайха ца оттаргья.

Л. ТОЛСТОКОРЕНКО, инженер-агрометеоролог.

БРИГАДЕ БАРТ ХИЛЧА

Назрановски трикотажни фабрике кIезига яц дийм графикал хьалхаваллаш болх беш йола коллективаш. Царех цхьа я хIамаш тегача цеха 1-ча участкерча 2-ча конвейера бригада. Цунна керте латт Караджева Iаьлий Дутурхан. Из тIаклехьа лоха дар укхаза производственни хьокхамаш, цах сов дукха хувцалора. 1975 шера цу бригадана кулгалде из оттайича денз мара тоадаларгахьа дастанзар коллектива гIулакхаш. Из бахьан долаш лакхдала доладелар кхалнаьха алапеш, шоай балха безам дукхагIа тIабахир цар, балхара дIаухараш кIезагбелар.

ХIаьта хIанз 3-гIа шу да Д. А. Караджевай бригадо лаьгI ца болийташ болх бу, бетта-бетта планой заданеш 110—120 процент кхоачашъю.

ДукхагIа бараш кагирхой а болаш, 40 сит ва бригаде. Дукха мехкарий школа йисте ма яьлхинге а баьхнар укхаза балха хIаьта цхьабараша балха боллаше а дIахо деш. Доллача хIаманка царна новкъостал де, опыт йовзийта, вахара дика хьехам бала гIерт цар бригадирa йовхагIа новкъости йола Д. А. Караджева.

— Бригадаца Iалаьмате дика, корта бола гIулакхаш да са, — йоах Iаьлий Дутурхана. — Сай болх ма хулла дикагIа, тар ма лу кIезигагIа ца йоаеш бе гIерт со. Ерригa бригада, керттерча даькъе школера боллаше а тхо долча баьхка кагирхой ма бий аз дечунга хьежаш.

Цудухьа фабрике хьалха латтича коллективашца я бригада, де а доагIаш сий дуцун. Цкъа санна дукхазза а фабрика партнома ховстора грамоташи премеши тийиваи цунна. Цар участке хьалтеха доалл «ТIехьаюса цехаш, участкаш, бригадаш йоацаш бе болх» яха девиз тIайола плакат.

ХIаьта Д. А. Караджевай бригада цу девиза леррагIа яха гIерташ я, коммунистически къахьегама образецаш а гойташ.

К. МАРЗИЕВ.

БОККХА ТОЛАМ БАЬККХАБ

Старогрозненски бурув тохара балхий управленерча коммуниста, буровой начальника Граиковский Юрий Андреевича кулгалдеча № 719 йолча буровой коллективо хIанзлехьа кхоачашъяьй бурув тохара пхе шера план. Iiа йиълагIа бригада я цу управлене иттлагIча пятилетка задани кхоачашъяь.

Таханарча денга кхачалехьа Юрий Андреевича кулгалдеча бригадо бIаьш метраш бурув техад цхьайтталагIча пятилетка чотагIа. Ер пятилетка йолаелча денз дерригa цо теха бурув 0800 метр совгIа да. Мехкадьтта доахарашка цо дIаенний дукха «Iаьржа дошув» луш йола «Северни-минеральни-14» яха скважина. Бурув тохара сухал лакхъярах, химически реагенташ, электроэнерги, кхыйола материалаш кхоярах, бурув тохарга дIабода мах лохбарах иттлагIча пятилетке буровой коллективо пачхьалкхенна биъ пайда бIиъ эзар сом да.

Бурув тохара а спускоподъемни операциеш чакхъяхара а хIара сменагIа нормаш дикка тIеххоачаш а еш, хьинаре къахьегаш хиларца белгалъяьнна я укхаза Бисултанов Саим, Медведев Иван, Мироненко Алексей, Горлов Виктор керте латта сменаш. Хаддамза социалистически яхье хьалха а латташ шоай новкъосташта хьокхам телаш болх беш ба укхаза бурувдеттарий гIончаш Мальсагов Данильбек, Мальцагов ТIахIир, Корниенко Александр, Каплауков Владислав, кхы дукха бараш а.

А. ТИЩЕНКО.

ХАЛКЪА ТӀАХЬОЖАМ

Нохч-ГӀалгӀай АССР халкъа тӀахьожама комитете

ОТЧЕТАШИ ХОРЖАМАШИ

СССР халкъа тӀахьожама органех долча Закона положенеш вахаре кхоачашъеча, группай постийн отчеташта а хоржамашта а кийчо ерга вӀаштӀехьдоаккхача партийни организацей доаккхача новкъостала ког гӀортилга ю халкъа тӀахьожама городской районни комитеташа.

Халкъа тӀахьожама цхьайолча городской районни комитеташа керда хержача группаштех посташтех балха планаш оттаяра, нах балхашка дӀа-юха нийсбара, массазара декхараш тӀадахкара, берригача халкъа тӀахьожамхоша лерттӀа болх бергбола гӀулакхаш вӀаштӀехьдахара практически новкъостал дир. Масала, укх шери 5 апреле отчеташи хоржамаши хиначул тӀехьагӀа организацеи собрани хийнай Урус-Мартановски района «Гойтинский» совхозе 2-ча бригада халкъа тӀехьожама посте. Царна юкъе дӀа-юха дийкъад массазара декхараш.

Апрель бетта шекара свеклаш дӀаера техника кийча йия хьожаш тохкамбир. Цудухьа, дозорнеша баьча хоамах де дезараш дарах шекаре свеклиш дӀаювргйола лаьтта ханнахьа кийчде болабелар бригада членаш.

Халкъа тӀахьожамы группаш отчетани хоржамаши дара кийчлуш, цар балха эша хьалаш хилийтара мел эшараш деш ба цхьайолча предприятей, учреждений, организацей кулгалхой. Цу гӀуланна доагӀаш дола приказаш техад город Грозненча, Шалински, Урус-Мартановски, Ведински, кхийолча районашкарча 75 предприято, организаце, учреждене. Иштта цу районашкарча дукхача группашта къаьстта помещенеш еннай, стендаш, халкъа тӀахьожама уголокаш кийчъеча новкъостал даьд.

Цунца цхьана тохкамо хьахьекнхача тайпара доккхий гӀалаташ дулийт отчеташкех хоржамашкех кийчлуча, уж чакхдоахача. Масала, отчеташтех хоржамаштех кийчлуш йоаккхача хакях района предприятешкара группаши постани вӀашагӀйохилга дӀахо тоадара балха лерттӀа пайда эцнизар Шалински района халкъа тӀахьожама комитето. Тохкамбеча дийнахьа «Пищемаш» заводерча группайи постийн структура ховдамболлаш мишта хецар, производственни структурага хьежа уж дӀанийсъяра болх чакх-баьккхабац укхаза. Грозненски дулкхакомбинате кхоачашдаьдац халкъа тӀахьожама группаштеи посташтеи динагӀбараш юкъеозара дешаш. ХӀаьта цхьайолча комитеташа миччa бесса дичa а бе доацаш санна катехке кхоачашду цеховой группаш чӀоагӀъяра, цар дукхала-кӀезигала а вӀашагӀйохкара структура а дешаш.

Массаза а яхар мо, массане а лерттӀа дакъа лоацаш, лоархӀамегӀарча гӀулакхашта тӀаерзаль критикеи самокритикеи ма хетта яржаш хилац собранешка, конференцешка еш йола отчеташ, докладаш. Масала, ца хилча а мегаргдараш дукха долаш, структурин подразделеней балхан долаш дола кхоачамбоацараш дӀадахара группо еш йолча влияненех критически анализ йоацаш яр «Грознефть» объединене аппарата халкъа тӀахьожама группа председателa ль доклад. Собране дакъа лоацаш хинарий безам тӀабахацазар доклада. Пренешка къамельлаш даьча тӀахьожамхоша дукхагӀа а даькъе дийцар доклада тӀа дийцараш. Отчетни хана группо баьча балха мах а шоаш бир халкъа тӀахьожамхоша.

Нохч-ГӀалгӀай гӀишлошъеча управлене Заводской районерча аьнкабетонни цеха халкъа тӀахьожама группа отчетни доклада тӀа хьахьекхадац тохкамаш дарах хьахинвар, шоай бокъовех пайда эцар, критика яьац шоай общественни декхараш лерттӀа кхоачашделга эсала лелаяьча группай членашта. Шалинский района Серженьюртовски совхоза цхьоалагӀча отделене коллективана хьалхашка отделене группа председателa яьча отчетни докладах пренешка дукхьал шии саго мара, къамельл даьзар, хӀаьта уж шакхха а халкъа тӀахьожамхо а вар.

Собранешкен конференцешкен кийчо яра балха лерттӀа йоахо яц, отчетни хана пайда эцаш йолча гойтара средствоех выставка вӀаштӀехьъяьккхац, помещенеш кийчъяра оарцагӀбалаш, къахьегамхошка собранеехи конференцеехи лаьца ший ханнахьа а нийса а ховм бац цхьайолча комитеташи группашех.

Отчеташтех хоржамаштех кийчлуча балха юкъе массанахьа а дизза а дакъа лаца комитетий штате боацача болхлоша. ХӀаьта дукхьал собранешка дакъа лацар мара кхы кӀама ца дераш а ба. Цхьайолча моттигашка къахьегамхой собранеш шоаш еш бе боагӀача тайпара лоархӀам бац кердача отчетни ханна лаьрхӀа ховдамболла программех халкъа тӀахьожамхошта тьалхашка оттаду декхараши кийчдара а тӀаадара а дешай.

Масала, къамельлаш даьраша къахьегамеи производственнин дисциплина телха ца йитара, школана ремонт яра группа лоаттабеш бола тӀахьожам чӀоагӀбе безаш хилар белгалдаьккха доллаше а соцам тӀа ца эцаш бусаш хиннад № 2 йолча Аргунски школа коллектива собране.

ДукхагӀча даькъе къахьегама коллективашта юкъера харжа безаше а цхьайолча собранешка керттерча группашка хулача отчетакен конференцешкен бахийта викалаш берригаш а хӀана бац аьна хорж халкъа тӀахьожама группайи постийн членашта юкъера. Из нийса лархӀа йиш йолаш дац.

Берригача халкъа тӀахьожама группашка керда хоржача тӀахьожамхоша сиха шоай болх дӀаболабергболаш массаза а новкъостал дац комитеташа. Масала, Урус-Мартановски районерча Урус-Мартановскии Гойтинскии юрта Советашка керда вӀашагӀъехкача халкъа тӀахьожама группашца дӀавнха а тохкамбаьбац.

Цхьайолча моттигашкарча группашка керда хержача председателашца инструкци яра, халкъа тӀахьожамхоша цахаддаш дешаргдола гӀулакхаш вӀаштӀехьдахара дешай лерттӀа йоахо яц комитеташа.

Халкъа тӀахьожама группашкен посташтех отчеташи хоржамаши деча балхашка долаш дола кхоачамбоацараш сиха дӀадоахилга, берригача халкъа тӀахьожамхошка чехкагӀа шоай болх дӀаболабайтилга хьадехалди Старопромысловски, Шалински, Урус-Мартановски районий халкъа тӀахьожама комитеташкара.

Халкъа тӀахьожама городской районнин комитетий берригача председателашкара предприятей, организацей, учреждений, колхозий кулгалхошца цхьана отчетно-хоржамий хана СССР халкъа тӀахьожама Законага хьежа халкъа тӀахьожама группашен посташтех лерттӀа шоай болх дӀабахьара эша хьелаш хулийтилга хьадех Нохч-ГӀалгӀай АССР халкъа тӀахьожама комитето.

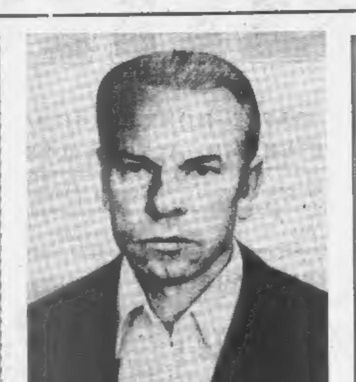

Шоаех шиш байташ ба

ШоллагӀа шу мара дац «Автоспецоборудование» яхача Грозненски опытно-экспериментальни завода халкъа тӀахьожама керттерча группана Губский Алексей Петрович кулгалдеш вола.

— Цу йоккха боацача юкъа а халкъа тӀахьожамхой балха тӀа дикка хувцамаш хиннад, — цар чакхдоахача гӀулакхех доаца беркат хоуш я партийни организаци а администраци а. — яхаш дувц завода партхома секретара Кончакова Людмила Васильевнас.

Из лоархӀаме партийне поручени пе езаш а айттанца кхоачашде низ дӀакхоачаш а волга хьахьехад цо. Дукхача даькъе цунна дукха доагӀа группа лоархӀам укх тӀехьарча хана дикка айбалар, халкъа тӀахьожамхоех предприяте шиш бе балар.

Общественни балха гӀулакхаш хиларах тарра предприяте керттерча группа председателa, партийни комитета секретара заместителa декхараш тешаме кхоачашдеш санне ший гӀулакх дика довзаш вола специалист а лоархӀ цох. Из ва технически доцара инженер.

Ший болх планагӀа лелаоу керттерча группо, хӀаьта цу тайпара гӀулакх вӀаштӀехьдоаккхага хьадех по подразделеней группашкарен посташкарен. Керттерча группо цхьан шера чакхьаккхай 26 тайпа - тайпара рейд, царех лаьца 13 приказ техад администраце.

ДукхагӀа тернам тӀаахийтаб халкъа тӀахьожамхоша бийдал, материалаш, ресурсаш кхом беш дӀаахийтар, социалистически доалалье лоряр, балха ханахи оборудованехи пайда эцар санна долча эггара сатотагӀа долча гӀулакхашна.

Иштта, цар тӀехьара яь рейд балха ханахи станочни оборудованехи пайда эцилга мишта вӀаштӀехьдаьккхад тахкара хетаяь яр.

Балха тӀехьаваьнна хьавера 12 саг, кхоъ вӀалла арабаланзар, хӀаьта шинъ кӀезигдукха менна вера. Царех лаьца лаьрххӀа «Комсомольски прожектора» листок арахийнар, завода администраце вийдаьта приказах хӀаравар бехктокхаме а оаш.

Станочни оборудованега хьежача гучадаьлар царех цхьаяраш болх ца хиларах вожаш — болх хьобе лах па тоъарна сайца латташ йотта.

Иштта, № 3 йолча механически цехе даьтти станци еха латтар. Из бахьан долаш станокашта хан - ханнахьа даьтта хьакха йиш хилац. ТӀаккха цу гӀулакхо оборудовани ханал хьалха тийдайтилга довш ма лий. ХӀанз станци болх бе йолалийтай.

Халкъа тӀахьожамхоша шоаш рейд яьча дийнахьа хьагучабаьха дисциплина толхаяь болхлой хӀевз а шоай теркаме лелабеш ба, царех берригаш а хӀана бац аьна бараш вул тӀехьегӀа гӀалат ца боалаш хьабоагӀаш беле а.

Цу тайпара шоаш техьа белгалдаьккха доза хӀама бокъонца тоалаь даккхалца сатуваш оамал яц укхазарча халкъа тӀахьожамхой. Цу давкъе къаьстта белгалбаха лов № 3 йолча цехера слесарь - сборщик Уваров Дмитрий Максимович, ОТК контролер Диденко Лидия Николаевна. № 4 йолча цехера слесарь - сборщик Бурдыга Владимир Герасимович, кхыбараш.

Цар а кхыча а халкъа тӀахьожамхоша дукха даьд хӀаман кхоми хьурмати, цара режим заводе чӀоагӀъел, дисциплина товеш. Цхьа цу хьалха заводе каст-каста белгалдоаккхаш дар № 3 йолча цехе къахьегама дисциплина мела йолга. Дукхазе а рейдаш, тохкамаш дир, гӀалатеш дувлийтаращца хоза а во а лувцаш дукха къахьийтар.

ХӀанз гӀулакх дикка бокъалгахьа даьнад. ХӀаьта пигара хьал дӀахо йодеча ха на кхы а тоалургйолараш тешавеш да хӀанз цу цеха халкъа тӀахьожама группа кердача председателa Напибин Георге шийн декхар дӀубенна чакхдоаккхаш хилара.

— Тхоай балхах хьадоала беркат гуш, из наха бесашн навъабоалаши болга хоуш, оаха дӀа мел доладу хӀама министраце хьалоачаш пилаpо хьы а аьбу тха халкъа тӀахьожамхой шоаш гӀулакхацара безам, — йоах Алексей Петровича.

Пятилетка чакхйоалача шера шинна низкъала дола социалистически декхараш тӀа а ийна къахьегаш йолча коллектива толамаш совдахара балха тӀа нийслуча кхоачамбоацарашца лоаттабу къовсам чӀоагӀбарца шоай низ дӀакховчар де дага ба предприяте халкъа тӀахьожамхой.

С. МАНСИГОВ.

СУРТА ТӀА: халкъа тӀахьожама группа председатель А. П. Губский.

И. ПЛИЕВА сурт.

«ОАХА ФУ ДЕРГДА?»..

Вайна, массанена а, хоза да, кхоачамболлаш лаьтта кхьындара, тоадара йола молхаш дӀа ца теха-ча чузадргбола хьувкъаш кӀезигагӀа хулга. Лаьттах дӀатоххалца йолча хана доал де дезаш я уж. Из лоархӀам бола гӀулакх мишта лел хьожаш хилар тхо Наьсарен района цхьайолча совхозашка.

Тхо да совхоз - техникуме. Лаьтта хьаьндеш тоадеш йола удобренеш лаьрххӀа дӀаоттаь лоаттаю ӀиеноӀ дац кхоалле я, нийсача мугӀарехказа, цхьабакъда, хьаьлла гӀа дада галеш, лаьтта Ӏоахa удобренеш а яц. Царда болх бераштa хьателаш спецбаракъаш да.

Ала дезаш да уж дика лоарарах, боагӀача боарае дӀаетташ хиларах шерагара шерага лакхлуш латт совхоз-техникума механизаторашца чуэцаш бола хьувкъаш а.

Цул тӀехьагӀа долх тхо «Экажевский» совхоза центральни усадьбе. Минеральни удобренешта кийчъяь склад къаьстта оагилга а деш йийкъаьц, пенаш дӀанъайладац, тховнах ладар Ӏочуух, йоацаш я дӀа-хьа кхухьа шиташ тархеш.

Цу цӀагӀа яр 288 тонн минеральни удобренеш, 9 тонн суперфосфат, 114 тонн аммиачни селитра, 32 тонн карбамид, 98 тонн нитроаммофос, 35 тонн калийни тух. Даим тӀоадал латт цу цӀагӀа. Цхьайола ядохимикаташ лаьтта Ӏоноассаь укх, цхьаделча галеш тӀа йоацаш я мах а сорт а тӀадола этикеташ. Спецбаракъаш леладу помещеня яь склада, йоацаш я дӀа ньача из йоаергйола инвентарь. Ӏоноассаьча тайпара латт удобренеш, цхьадола галеш деха да, лаьтта Ӏоахa хила ядача царех хьабоагӀа хьаж за йиш йолаш яц.

Кхы дикагӀа сурт бӀаргадовзар тхона «40 лет Октября» яхача совхозе а, минеральни удобренеш лорайра укхаза а лаьрххӀа нийсдаь цӀа дац.

Иштта кхоалагӀча отделенерча Дзауров Ӏадарахьаьяа жоо дала езаш я 13 тонн аммиачни селитра. Из лаьтта Ӏойилла улл, цхьадола галеш деха да. Ядохимикаташ чуйолча складе йоацаш я тархеш, кораша кила латтаи. Центральни усадьбе дӀадахача шера минеральни удобренеш лаьтта цӀа удобренеш лоаттае мегаргйолаш цендаьдацар. Ядохимикатий минеральни удобренеи мах а сорт а тӀадола этикеташ яц, дац спецбаракъаш, яьнкаш латт ядохимикатаншца, цӀа каст - каста дус цӀен ца деш.

Тхо мел хиначa отделенешка, совхозашка хоза сурт бӀаргадовзар тхона.

— Ледара хӀама дитад оаш лаьтта хьаьндара, тоадара йола минеральний удобренеш лорайра гӀулакх? — хетт оаха керттерча специалисташка.

— Оаха фу дергда, — йоах цар кулгаш дӀа-хьа а ухийташ, уж лорайра йоагӀача тайпара тхьа цӀенон ца хилча?.. Цхьабакъда, де хӀама да совхоз - техникума кулгалхоша санна кхоаллена цӀал дика нисъяь Ӏо а ехка, полиэтиленови пленка а цу тӀа тӀоала ча а дилла дӀаоттайча.

А. САГОВ.

СУРТА ТӀА: «Экажевский» совхоза минеральни удобренеш, ядохимикаташ дӀаоттаь лоаттаю моттигаш.

И. ПЛИЕВА сурт.

КХОМ БЕ *энергоресурсай*

Укх шера апрель бетта 170 халкъа тӀахьожамхочо, 304 специалиста дакъа а лоацаш, республика 70 предприяте доагорен энергетически ресурсаех мишта пайда эц хьожаш тохкам бир. Цига гучадаьнна кхоачамбоацараш бахьан долаш дисциплинарка бехктокхаме ээав 8 кулгалхо.

1980 шера тьалхарча квартале кхоьий 13 миллионаи 234 эзари киловатт-сахьат электроэнерги, 39,8 эзар гигакалори йовхала энерги, 6138 тонн кӀор. Дукххьал укх шера цхьан апрель бетта кхоьий 1049 эзар киловатт-сахьат электроэнерги, 7161 гигакалори йовхала энерги.

Укх шера апрель бетта шиий заседане республика халкъа тӀахьожама комитето дийцар «Электроресурсаш кхом беш дӀаахийтарах йола партен правительстван указанеш кхоачашъяра РСФСР Минводхоза Аргунски гӀишлон материалийн гӀишлон индустрен комбината балха тӀяра цӀенхаштача кхоачамбоацарех дола дош. Энергоресурсех кхоми хьурматк деш пайда эцарах йола партен правительстван указанеш кхоачаш ца ярах дола деккхий кхоачамбоацараш цу предприяте балхацара тохкам беш гучадаьхар комитето.

Масала, пачхаьалкхено энергоресурсай кхом бергболаш оттабаьча боарамга хьежжа уттае езаш йола организационно-технически мероприятеш формаина, техно-экономически ларда тӀа йоацаш уттаьнй. Доагори электрически энергии дӀаахийтара удельни нормаш уттаьнц комбинате. Прогрессивни пайдаеи йолаш а хӀаьта кхтта предприяте йовхалей электрически энерги кхоара режим лоаттаергйолаш а хиннадц, «Росводпрома» объединене оттаяь энергоресурсаш дӀаахийтара нормаш. 1958 шера дӀаахийтачул лакхагӀа я сборни аьшкабетон хьаьрга 1979 шера дӀаахийта оттаяьча электроресурсай нормаш. Электроэнерги дӀаахийтара учет хинааяц, тӀахьожам лоаттабаьбац, хан-ханнахьа планово-предупредительни капитальнии ремонташ яьац. Йовхален электрически установкашца пайда боацаш дукха электроэнерги дӀаахийтай.

Дукхьал пропарочни камераш лерттӀа болх беш ца хиларах хӀара шер-шера яйнай 6 эзар гигакалори 18 эзар сома мехьа йовхал. Производства цхьайолча участокашка изоляцеш ца хиларах, фланцови соединенеши арматурен лерттӀа дӀа ца къовларах 200 гаргга гигакалори йовхал йовра шера. Производственни бытовойи цӀеноош лерттӀа дӀоахдаьдацар. Шерагара шерага кхоачаш ца еш хьаенай конденсат юха хьачутелара планаш. Из бахьан долаш гӀодаш тийкхад комбинато. Соахка 16,8 процент юхачулла езача метте, 0,3 процент мара юхачукхачанзар из. Из бахьан долаш 28,3 эзар соми планагӀа доагӀачул 16,8 тонн хий дукхагӀа доадарах 18,1 эзар соми гӀод текхад комбинато. Иштта даьле а, 11—СН формагӀа отчет еш йовхала энерги кхоьий вьнна дӀаяздьбд комбината кулгалхоша.

Хьурмат ца деш электрически энерги йоагаяр а гучадьннад тохкам беш. Деношка, цхьанна а гӀулакха ца эшаш, бытовой цӀеношка юкъера лаьрхӀача 18 эзар киловатт-сахьат энерги йоагаеш лампаш летаяьй унказа. Запорни арматура шлангаш вӀашкаттача моттигашкара тоӀадаь фо араахар бахьан долаш кхы тӀа а 14,5 киловат сахьат электроэнерги пайда боацаш яйнай комбината цехашка. Из доаштта хоашне а комбината кулгалхоша (А. А. Ваксман, М. Б. Галаев) оза боагӀача тайпара бехктокхаме воабац уж гӀалаташ дувлийтараш.

Энергоресурсаш кхом беш дӀаахийтарах йола партен правительстван указанеш лерттӀа кхоачаш ца ярах Аргунски гӀишлон материалийн гӀишлон индустрен комбината директор нов. Ваксмана, керттерча механика нов. Головкона чӀоагӀа бахи баьб комитето. ХӀаьта комбината керттерча инженера нов. Галаевна бехи бара дош из шеа тӀа а волаш дувцаргда комитета аргӀанарча заседане.

Продуцие единицага дӀаойда удельни норма лакхьяра чотах электрически йовхалей энерги Грозненски ацетонови заводе кхоьлта гучадаьккхар баьча тохкамо. Укхаза шерагара шерага кхоачашъяьц конденсат юха чуялара планови нормаш. Масала, соахка 6452 сом мах бола 28553 тонн конденсат, 7989 сома мах бола 267 гигакалори йовхал яйнай заводе. Иштта духханконденсат йовшие а из юхачуахийтара мероприятей план яц боахаме. ЛерттӀа къовсам лоаттабац Ӏа кӀезигагӀа йойтара.

Бытовойи производственни цӀеноош хица дӀоахде дезача метте Ӏанарца дӀоахду. Халкъа тӀахьожама заводской комитет ший заседане хьежар тохкама итогашка. Доагора-энергетически ресурсех лерттӀа пайда ца эцарах, доагора боахама хьал во хиларах, организационни мероприятеш оттаяра гӀулакх тесса дитарах завода керттерча энергетика В. Т. Чуйкова комитета решенегӀа выговор еннай. керттерча инженера Р. Н. Кашина уж гӀалаташ дувлийта мегаргдоацилга дӀахайтад.

Иштта доагора-энергетически ресурсех пайда мишта эц хьожаш комитето тохкам баьб «Трансмаш» заводе а. Доагора-энергетически ресурсай 1980 шера кхом бара йола организационно-технически мероприятеш оттаьй заводе. Хьалхарча квартале кхоачашъе лаьрхӀача лахкена метта 70,1 эзар сома пайда баь йола 7 мероприяти кхоачашъяьй завода коллективо.

Малгобекски бурув тохара балхий управленен горэлектротеплосетян тохкам беш хиннай халкъа тӀахьожама Малгобекски городской комитет. Тохкам беш кхоачамбоацараш гучадаьлар комиссена. Шоай режимах болх беш яцар бурув тохара балхий управлене электропароногревателаш. Комиссе предложенегӀа оттайир цар болх бара йола график.

Электроэнерги ца тоъарца, иштта цул кхом бара электродвигателаш дӀа а доадаь, дизельгенераторни станцеца болх бергболаш хувцам бир.

Цхьайолча буровойшкарча деррига двигателашка болх ца байтача а мегаргболга белгалдаьккхар комиссе. Кхо двигатель болх ца беш хиларах хӀама новкъа хургдоацилга хайра тохкам беш.

Ӏин йовхала энергии йовлата гучадаьлар горэлектросета предприяте. Уж белгалдаьха кхоачамбоацараш дӀадахарах шера 100 гигакалори соагӀа йовхала энерги, 8 эзар киловатт-сахьат электроэнерги, 432 тонн условни доагор кходергда.

Республика предприятешка организацешка, колхозашка, совхозашка доагора-энергетически ресурсех лерттӀа пайда эцийтара гӀулакха дӀахо а цахаддаш тӀахьожаш лоаттабеш я Нохч-ГӀалгӀай АССР халкъа тӀахьожама органаш.

И. БАШИРОВ,
Д. МИЗЯКОВ,
Нохч-ГӀалгӀай АССР халкъа тӀахьожама комитета инспектораш.

ЛерттӀа кхоачашде къахьегамхой хьашташ

«Росхозторга», «Роскультторга» «Рособувьторга», «Росгалантерея», «Росбакалея», «Текстильторга» Нохч-ГӀалгӀай контора оптови базашка, «Чеченингушрыба» оптово-розничи объединене, Грозненски хладокомбинате вийдархой хьаштиш кхоачашдера, промышленноста арахена продукци элемъяшкхара, дохка хьачутеча халкъа эшача товарий ассортимент шеръяра, дикал тоаяра ховдамболла балхаш даьлга тохкамбеш белгалдаьккхар республика халкъа тӀахьожама комитето.

Цунна цхьана дӀадехарашта дизза жоп луш бац оптови база коммерчески балха боарам. Цар лерттӀа кхоачашдац «РСФСР Министерства оптови торговле организацейи предприятейн коммерчески болх тоабара де деларех» дола 1975 шера 20 октябрера РСФСР торговле министерства № 338 йола приказ.

Промышленносто халкъа хьашташ кхоачачндара эла товараш хьадара оттаь планаш кхоачашъеча балха тэсла тӀахьожам лоаттабу оптови базаша. Оттадаьча договоршка хьежа хан-ханнахьа товараш хьачутелга лерттӀа хьадехан цар постаршкашнара. Из бахьан долаш дӀадахача шера баьча нахкга 5 миллион сома товараш дӀакхачийтадац оптови базаш.

Геттара дукха товараш мах беча организацешка дӀахачийтадац «Росторголежда», «Рособувьторга», «Росбакалея» контора базашка. Масала, соахка мах беча организацешка даьча заказел кӀезигагӀа 3354 эзар сома мехьа тӀоарска кога гӀирс дӀачубеннаб «Рособувьторга» базо. Къаьстта кӀезига хьехухь республике берий кога гӀирс. Каст-каста договор телха а деш, чӀоагӀа бахача нахка эшарашта метта кӀезигта дӀакхийдеш дола товараш мах беча организацешка дӀачутел базо. Иштта оттадаьча договорех дола дезачул 1310 эзар сома товараш кӀезигагӀа дӀачуденнад «Росбакалея» конторо а.

Нагахь доккха кхоачамбоацар лархӀа дезаш за квартальнашка, беттаньшка договорах тела дезача ханашка товараш дӀачу ца тела. Масала, соахка 10 бетта тайга барзъаш дӀачудалара планаш кхоачаш ца ел а хинна декабрь бетта вал 135 процент кхоачашйир «Росторгодежда» базо, 929 эзар сома мехьа уж товараш дукхагӀа дӀачу а душ. Иштта кхоачамбоацараш долаш я кхы белгалъяьккха кхьола базаш а.

Уж а иштта кхыдола а кхоачамбоацараш шоай балхацара лоацача хана дӀадаха базай кулгалхой декхаяла баьб республика халкъа тӀахьожама комитето.

ДӀАДОАХАРГДА КХОАЧАМБОАЦАРАШ

Нохч-ГӀалгӀай карьероуправлене боахамашка электрооборудованех механизмаштех лерттӀа доал ца дарах хоам беш нов. Марченкос дайтача письмона апрель бетта тохкам беш хиннаб Нохч-ГӀалгӀай АССР халкъа тӀахьожама комитета дозорхо.

Планово-предупредительни ремонташ ца яри кхерамзлен техника, дӀадехараш кхоачеш ца дари бахьан долаш телхаш а управлене карьерашкара электрооборудовани. Низен сердалони электрооборудоване дукхален изоляцена тохкам бара, фаза-нуль петлена заземлени яра электропринемеке дӀадехараш кхоачашдац, комбинированни доаца далаш дола загалаш увтаду, электрически двигателаш лораеш йола хӀамаш яц цу карьерашка. Иштта профилактически болх бара эшаш йолча приборашцеи оборудованецеи Ӏалашбац электрооборудованена гӀулакх деш бараш. Уж хӀамаш бахьан долаш хилачи хьаданнахка болх беш доле электродвигателаш ханал хьалха талхаш хиларца болх ца беш латт.

1976 шера «Аргунский» карьере болх бе йоланна балансови мах 54 эзар сом бола № Э-2503 йола цӀена экскаватор вӀашагӀ а яьккха 32 бетта болх ца беш латт.

Шоаш цу боахамашка каст-каста хулаш хиларца гӀулакх довзаш а электрооборудованена профилактически текущий ремонташ яйтац, боахамашта довл ца делга теркалдац, бехке бараштa таӀазар дайтац, дисциплина чӀоагӀъяра тӀатеӀа къовсам лоаттабац Нохч-ГӀалгӀай карьероуправлене керттерча инженера М. И. Албогачиевси керттерча энергетика Р. А. Цуровеи.

Уж гӀалаташ дувлийтар бахьан долаш нов. Албогачиевна выговор нов. Цуровна строги выговор яьй, белгалдаьха кхоачамбоацараш лоацача хана дӀадаха декхарийла баьб уж Нохч-ГӀалгӀай АССР халкъа тӀахьожама комитето. Комитето терказе нийцаб тохкама материалаш управлене коллективе йийцалга, электрооборудованена ремонт яра болхаш дӀадоларах, кхыдола кхоачамбоацараш дӀадоахаш хиларех нов. Албогачиева баь хоам.

Декхарех лоархӀабу

Вай, советски наха, иштта дунен прогрессивни адамено дукха хьа йоацаш дезаьча В. И. Ленин ваь 110 шу дизара цӀейна хьалхарча вахте а этта хьинаре къахьегаш хьаера Грозненски № 1 йолча гӀишлон материалий комбината коллектив. ТӀехкхоачашъяьй дӀадахача шера план, иштта тӀанийача социалистически декхарех тоаламца лоархӀабеш къахьегиттлегӀча пятилетка укх тӀехьарча шера а.

Уж толамаш доахача дизза дакъа лоацаш хьабоагӀа комбината халкъа тӀахьожама группа дозорнеш а. Укхаза болх беш я 15 сагах латта халкъа тӀахьожама керттера группа, иштта производственни хӀара участке шоай декхараш лерттӀа кхоачандеш я халкъа тӀахьожама посташ.

Дукхача хана деза комбината ерригача коллективашта шоашкар масал телаш хьабоагӀа Эгиев ГӀаламата Махьмада кулгалдеча № 2 йолча участкера къахьегамхой. В. И. Ленина цӀерагӀча Грозненски нефтедаьтта чакхдоахача заводе Г-18 установкана реконструкци еш йолча цу коллектива балха тохкам беш хиннаб укх шера халкъа тӀахьожама дозорнеш. КӀоаргга тохкам беш складашка, кхьча моттигашка гӀишлон материалашта доал мишта ду, кхыдарашка хьежар уж.

Укхаза цӀендена дӀалаьннарг лархӀа мегаргдолаш да производственни а къахьегама а дисциплина, санитарни а техника кхерамзлен а бокъонаш телхаела, болхлой хувцалуш дӀа-юха ухилга.

Кхьча тайпара корадир уж гӀулакхаш № 1 йолча участке. Укхаза доал ца деш латтар корашта детта дукха кизгаш. Халкъа тӀахьожамхоша баьча хоамах сиха корашир цар да, дӀадаьхар кхоачамбоацараш.

— Цхьан юкъа етта ялаза йола кирпишк № 2 йолча гӀишлон материалий комбинатера нов. Эгиев керте латтача участке хьакхухьийташ ха нийсъелар, — йоах комбината халкъа тӀахьожама керттерча группа председателa Венченко Вера Матвеевнас. Халкъа тӀахьожамхоший тохкам баьчул тӀехьагӀа тоаелар арахецача кирпичний дикал.

Шоай болх ховш а дика лелабеш а хьабоагӀа комбината халкъа тӀахьожамхой Поднебесная Вера Петровна, Ильина Нина Семеновна, Бабынина Зоя Дмитриевна, Беляев Григорий Андреевич, кхыбараш.

М. ТУМГАЕВ.

НАХА КХЕТАМ БАПАРА БОЛХ ТОАБЕШ

Производстваца айхха бувзам болаш

В. И. Ленин вагь 110 шу дизара накъабоагIаш шерре йоаржалъча социалистически яхье доакаш хиина къахьегама толамаш лох да долийташ иттлагIча пятилетка тIеххьарча шера чаккхбала лерхIаш ба «Старогрознефть» НГДУ къахьегамхой.

Шоай торонашка, низаги хьажаран политически кхетам баларан йола школа а хиина дIоттар идейно-организационни лаххача боарамагIа чакхъьаьна. «Даха, болх бе, къовсам лоаттабе ленински хьисапе, коммунистически хьисапе» яхача темах яь хьайийла партийни собрании. Коллективана хьалхашка латтача декхарех хоадамболлашдар дувцаш къамальаш дир коммунисташех парте боанарашеи. Боахама цхьадолча доакъошкара пятилетка тIеххьарча шерара кхоачамбоацараш гучадоахаш уж хьахилара бахьанашта анализ еши, иштта 1980 шера планови заданеш толамца кхоачашъяра а дIахо балха эффективности дикали лакхъяра а накъаш белгалдоахаши дар цар дагь нъамальаш.

Беррига организаторски политико - кхетамеи болх парте XXV съезда, КПСС ЦК ноябрьски (1979 ш.) Пленума решенешца, цига къамальаш деш КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лаккхьарча Совета Президиума Председатела новкъоста Л. И. Брежнева лъча вывоДашца, указанешца айхха бувзам болаш лелабу партком. Политически экономически дешара системе, массови пропаганда ерригача формашка, халкъа университете, коммунистически школашка IомаБир В. И. Ленин вагь 110 шу дизарца бувзабенна боля КПСС ЦК соцам, Нохч - ГIалгIайчене Советски Iалдал чIоагIденна латтача 60 шера карагIдаьнараш. ЛадувгIараша кIоаргга уйла тIайохийташ Iомаю Маркса, Энгельса, Ленина произведенеш.

ЛоврхIаме датана кийчлуш сихбелар «Пропагандиста — пятилеткана» яха болам. Масала, пропагандисташа дакъа я лоацаш унх дешара шера кийчдаьд 540 социалистически декхар, ладувгIараша балха юкъейихьай 219,5 эзар сом экономически пайда бенна йола 102 рационализаторски предложени. 300 совгIа докладчих, лектор, политинформатор, агитатор ва цехаддаш а дика а массово - политически болх беш. Хоркамаште хьалхарча кампаней опытах ног-гIортола в еш, цар боккъонца дIагойт ленински идеяий низ, КПСС исторически опыт, Советски Нохч - ГIалгIайчения 60 шера карагIдаьинараш.

Агитационни кадрашта долча вовкъостала лаьрхIа кийчъьй лекцейн беседайн тематика, В. И. Ленина вахарахи гIулакхехи йола справочни материал, общественно - политически чтенеш вIаштIехьйоах. «Ленина гIулакх дахаш а котдувлаш а да» яхача темах чаккдаьхад едини политденош. ЦIеча уголокашка, клубашка, библиотекашка кийчъьй ленински юбилейна хетаяь стендаш, книжний выставкаш.

Юбилейна сийленца накъадахара баьржа хиннача болдамо шийна дIаюкъедихьадар «ТIехьабусараш боацаш бе болх» яхача нхья юкъера управлене коллективо Iоадаь дина мел дар. Цудухьа, тIеххьарча шиа шера планах йолча заданеш социалистически декхарех толамца ловрхIадеш да деррига структурни доакъош.

Общественни организацеша хан - ханнахьа дувц бIаргиача коллективашен хIаранен тIайицача социалистически декхарех дола дешаш. Ерригача цехашка кийч а еш хьалъетт итогаш, уж ханханнахьа дIалэъю социалистически нхьа экранашка, хьонхамий улгаш тIа, кратен молнеш, листовкаш.

«Идеологически, политико - кхетама болх дIахо тоабарах» болча КПСС ЦК соцамо дIадехврашка хьежжа хIара производственни участке къахьегама яхь дегIайолае гIерт партком, общественни организацеш, тайп-тайпарча звеной кулгалхой. ХIаране къаст - къьста тIайица декхараш долаш ва 1562 саг, иштта ши-ший творчески планах иль лелаеш ба 257 е берригнех 90 процент инженерно - технически балхахой. 1037 коммунистически ударник, коммунистически къахьегама цIи лелаеш 3 цех. 39 бригада йолча къахьегамхошта юкъе хIаране творчески дакъа лоацилга дегIадоаладу цу гIулакхаша.

Духхьал дIадахача цхьан шера керда техника балха юкъеяхьара 21 мероприяти чакхьакхарах 173200 сома маьхха экономически пайда баьб «Старогрознефть» НГДУ коллективо.

ЛаьрхIа уйла тIайохийташ леладу дикагIа къахьегача коллективаи балха опыт дIайовзийтара гIулакхаш. ВIашагIа а теха дIайоаржаьй № 4 йолча мехкдаьтта промысла, скважинашта текущи ремонт еча бригада мастера Д. С. Солнышкина, электромонтерий А. С. Павленко, В. Н. Филиппова, слесарий - ремонтникий В. К. Данилова, М. Н. Павленско, дикагIйола опыт. Иштта Iомалъй начальника Ф. И. Щербакова кулгалдеча коммунистически къахьегама школа балха опыт.

Производстве цахаддаш дегIайоагIа болхлой материальнии моральнии белгалбахара система. Цехашта, бригадашта юкъе яьржача яхье котбаьннарашта тел карара кара тела цIе байракхаш, ахчан премеш. «Профессех дикагIбараш» яхача хьажарконкурсе белгалбаьнарашта — сийлен грамоташ, ахчан премеш. Шерра дIаьржай хьалхас лелаерех дипломаш дIа а луш «Старогрознефть» НГДУ «Сийлен ветеран» оаза цIераш техкар, маьхера совгIаташ, сийлен Ленински грамоташ телар санна йола формаш.

Торжественни хьале удостоеренин маьхха тIа йоахмаю значокаш дIа а телаш, техк коммунистически ударник яха цIераш. Традици а хиина дIаоттад тайп-тайпарча цIейшта хетаьча юкъарча собранешка, слеташка, сайренашка хьалхле лелаераш белгалбоахилта. НГДУ, цеха сийлен улгаш тIа, сийлен книжкаш тIа дIалэбу яхье хьалхабаьннараш, царех «Старогрознефть» НГДУ къахьегама Сийлен музее экспозицеш вIашагIъехк. Сийлен Ленински грамота лургйола бокъо баьнан лоаттабеча къовсама дукхагIбола къахьегамхой юкъеоза карагIдалийтар цу формаша.

Кагирхошта кхетам луча чIоагIа пайдана да В. И. Ленина вахар, гIулакхаш советски наьха революционни, тIема, къахьегама традицеш, хьехамчал. 107 хьехамча ва НГДУ, 39 КПСС член а волаш. Царех 50 процент лакхерен юкъерен дешар дийша ба. Цар наьмарша дIалу шоай балха, вахара опыт, кагирхошта вовкъостал ду Ленински зачет кийчъяра а дIаялара а. ДикагIболча хьехамчех ба скважинашта капитальни ремонт ю мастер Д. С. Солнышкин, мехкдаьтта доаккха операторащ В. П. Иванов, А. Н. Половников, кхьбараш.

ЧIоагIа уйла тIайохийташ лелабу «Эффективностеи дикален пятилеткана — къонахчар энтузиазма творчество» яха болам, дукха кагирхой юкъеиаь «ТIехьабусараш боацаш бе болх!» яхача яхьа а.

Цу толамашта уллув цхьадола кхоачамбоацараш а да партокома балха тIа. Цхьадолча производства довкъошка ма хетта бац кагирхошцо беш бола кхетама болх, пертIа къовсам лоаттабаш производственни дисциплина, общественни порядок телхаерашца кхыдолча кхоачамбоацарашца.

М. ЮСУПОВ,
КПСС Грозненски горкома инструктор.

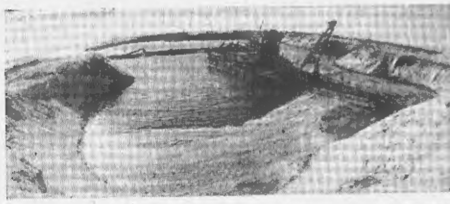

ТУРКМЕНСКИ ССР. Кара-Богаз-Гол каспийски фордаца вIашагIхотташ йола продив дIакъайла яьний. Каспи кIезиг ца балийтара дечох цхьа хIама да из. Фордал лохагIа боарам болча Кара-Богаз-Голо дукха испаренин хулаш Каспера хий доадора. Хьалъяьча плотин торо хулийтаргья форд эша ца балийта, йокъал уйтташ йолча аренашка хиш декхара дина дукха хий «мукъадаккха».

СУРТА ТIА: дамба хьалъеш йоалла земснаряд.

К. МУРАДОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

IАЛАЬМАТЕ БОККХА КХОАЧАМ

Нохч - ГIалгIай АССР-е бахача нахах хIара сата сахача лаьттах 0,33 гектар кхоач, вешта аьлча, мохк бIарчча хьайнача кхоачачул кхозза кIезигагIа. ХьалхагIе а лаьрхIача, карара бIаьшаре чакхйоалаш республике баха нах 2,3—2,5 миллионега дIакхоачаргба. Долче, цу хандзе бахачв наьха хIара сата сих лаьрхIача оаха лаьтта 0,15—0,16 гектар кхоачарга. Бахача наьха хIара сата сих лаьрхIача пунга хьежжа кIезиглургда орга боахамера кхыдола лаьттаи а, хIьата республике уж шердара торонаш вIалла йоацаш дIаьннай. Цу хьалашка лоамарча лаьттаех ма могга дукхагIа пайда эцига баргбоаш хургда гIулакх. Лоамара даьгIенаши цонаши кхьтарра юртбоахана оборота юкъеэзача мара йиш хургьац вайга дIахо йодача хане воаш тоъал хьайбаи продукташца Iалашден республикерга шаьрача ядача пайонашнарча лаьттаех беркатегIа пайда эцеи.

Учето хьахьокхачох, лоаман районашка эрий тIаьовлача баьдий 283 эзар гектар даьгIенаши цонаши я. Царех 160 эзар гектар хила мегаш яраш паччахьалкхен засеса лаьттанка а шьрача моттигашнарча боахамента перттерча даьхе духхьал аькнй доахан кхабара пайда эцаш а я. Лоамарча даьгIенийн цонийн 123 эзар гектар массаза а лелае лоаман колхозаштен совхозаштен тIачIоагIъль а цар шоай керттера боахама гIулакхаш леладеш а я.

ХIанз луча хьувкъамэгIа лоаман районашкарча даьгIенаш дуаргдолча мошача доакъара 995 эзар тонни вьле 55 эзар тонни, е доакъара единицаи 280 эзар тонн лу, тIаккха цунах дул республикана бIарчача шера эшача мошича доакъарах 60 проценти гIоначa доакъарах 25 проценти. Цезал дукха доакъар тоъаргда лоаман районий колхозашкен совхозашкен бIарччача шера. 16—17 эзар етт а болаш 40 эзар бежаин 50 эзар жал леладе, хIара шера аькний дижа 100 эзар Iасен 130—150 жал дажа хьалкхуала. ТIаккха цунах хIара шера хьахургдар лоаман районашкарча боахамашта — 3 эзар тонн бежана дулх, 600 тонн устагIан дулх, 150 тонн мура; шаьрача моттигашка ядача районашкарча колхозаштен совхозаштен — совнагIа 6,5—7,0 эзар тонн бежана дулх, 1,2 эзар тонн устагIан дулх, 450 тонн тха. ХIьата, ма дарра аьлча, хIанa лоамарча боахамашна 18 эзар бежаин 13 эзар жаи мера дац. Цар хIара шера паччахьалкхенна дIател 900 тоннал дукхагIа дулхи 26 тоннал дукхагIа тхаи дац.

Шаьрача ядача районашкарча колхозашеи совхозашеи хIара шера лоам дажа хьалкхуал 40—45 эзар Iаса, хIьата цига царна тIоххет 2,4—2,5 эзар тонн дулх, центнер бежана дулх тIаккхетийтарга дIадода цIена ахча 20—25 сом а долаш. Цу тайпара, лоаман районашкарча даьгIенехи цонехи пайда эцараш 25—30 процент мара дац, цига доахан лелалар чIоагIа пайдана дале а, хIана аьлча цигара доакъараш мах боацаш да ала мегаргдолаш да.

Республика хьайбай боахаме хIанз оттача хьалата диллача шортта дарегIа доакъараш долаш болча вай лоаман зона йIаьхий торонаш тернал ца а еш йитар — кIаьдагIа аьлча а, доал де ца хар да. Укхаза белгалдаккха доагIа, маьха еза йоаца цхьайоза мероприятеш лоаман даьгIенехи цонехи пайда дикагIа эцара чакхъяьхача, цигара дулх, шура, тха хайра хIама дIадахийта ца деш 2-эза 2,5-эза дукхагIа даха йиш хургхилар. Из хьахьокх Шалъа района «Предгорный» совхозо Цикарой яхача бер чу субальпийски зонс аьча опыташа. Укх массехк шера цигара даьгIенаши цонаши овлангара деш тоаеш хьайоагIа совхоз дукхача шерашка тIаювла баьцаш дIаюоши минеральни удобренеш тессаши. Нагахьа санна тоаяле хьалхагIа совхозо цу даьгIенашкара 37—40 центнер моша бущи 1,0—1,2 тонни йоли йоаккхаш хинналe, овлангара деиз уж тоаьчул гIехьагIа хIара гектара тIара 180—200 центнер моша бущи 3,5—4,0 тонни йоли аха йоласиаи ия. Иштта пайда эц лоалдахарча республикашка а. Цу тIа цхьаькха а да лоамаш даьгIенаши цонаши товнрга дIа мел далар царех пайда эца болабаьча хьалхарча шерре а юхаметтаотт.

Нагахьа санна лаьттах рационально пайда эце, лоаман районашка обработка еш дола оахам 2-эза — 2,5-эза дукхагIа хилийта йиш я, хIьата цо гIо дергда цу зонерча колхозашен совхозашен ялат дукхагIа даьккхара.

Цунца чакхйоалаш яц лоаман даьгIенехи цонехи пайда эцара экономически эффективность. Боахама йолча гIойлента хьежжа цу лаьттаех пайда ийцача шаьрача моттигашка ядача районашкарча боахамашка йиш хулийтаргьа шер - шера мошача доакъарийна лаьрхIа бахцаш дIаюош дола 25 эзар гектар гаргга хий дехка, лаьтта мукъа а даьккха, ялаташ, технически культураш, бахцадараш дукхагIа дахара, комсаш кхеара пайда эцаш леладе.

Лоаман районашкарча лаьттаех, къаьстта а лоамарча даьгIенехи цонехи, пайда дикагIа эцара эша керттерча хьал да цу зоне деррига а лаьрхIача 142 километр дIаькха наькъаш дахкар, хинйоахама, гIулакх деча персонала лаьрхIа культурно - бытовой, чуIеча цIеной, производственни гIорсаш хьалдар, даьгIенаши цонаши тоаяр. Цу ерригача мероприятешка дIагIоргдар 22,5 миллион сом да. Даьча лирхIамаия хьакхоих, лоаман районашка яьккха алхха хьайбай продукции йохкарех хIара шера хьаvIайоагIа цIена доход 23,5 миллион сом хилар. Цу тайппара цхьан шера чухь юхаметтаотт дIа мел дахийтар.

ХIанз кийчбаь боалиш латт лоаман даьгIенаши цонаши республикерча боахамашта тIачIоагIъяра, царех пайда дикагIа эцара, лоам дажа доахан дукхагIа кхуилара а цига цунахи кхыйола продукции дукхагIа яхара а дешаш къоастадергдолаш бола республика Министрий Совета соцам.

ХIара колхозеи совхозеи декхар да цу даьгIенех тар ча лу дикагIа пайда эцар, цига хьайбай продуктаи дукхагIа яхар, республикера къахьегамхой царна дикагIа Iолашбара вовкъостал дар.

Б. БОГАТЫРЕВ,
НГIАССР юрта боахама министерства керттера инженер - землеустроитель.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

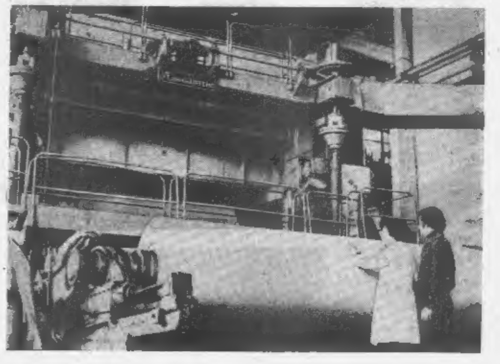

НРБ. Пхи шу дизад Благоевградски округе йоккхагIа ярех йола промышленни предприяти — город Разлогера целлюлозно - кьькатa комбинат ший продукция арахецаш йола (сурта тIа). Из хьалъяьй советски проектагIа, хIаьта лакха оасарле йолча советски техникаца кийчъяь а я. СССР-ерча специалисташа целлюлозно - кьькатa производства шоай опыт болгарски коллегашта дIател.
София Пресс — ТАСС сурт.

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

ДОККХАЧА ХЬАЬКЪАЛЕИ МАШАРЕИ ОАЗ

Дуней халкъашта юкъерча шеррача общественносто, тайп-тайпарча паччахьалкхений правительствашa, парламенташа чIоагIа тернам тIабахийта Iомаю Варшавски Договора доакъошхой йолча паччахьалкхений Политически консультативни комитета Варшавски совещане итогаш.

Совещане доакъошхоша могаьча Декларацена тернам тIабохийт дерригача дунено. ХIана аьлча, новкъоста Л. И. Брежнева белгалдаьккха ма хиллара, «хIанзарча чоалханерча хьале, кхохкам кIаьдбарен машарен кхела миллионаш бола нах сагота болча хана. Варшавера хьакхайкаду тIема авантюран чуйнна гергаш Iоадарен политикана духьала доала яхаш, хьакхайнаю доккхача хьаькъалеи машареи оаз, из да хIанзарча ханара ира проблемаш къоастаяра цхьана гIулакхаш леладе ловш хилар».

Варшавски Договора кулгаш яздаьдар 25 шу хьалхе. НАТО блока оагIонгахьарча кхерама духьал оттара, Европе тIом хилара кхерам дIабаккхара. Къилбаседатлантически блоко массе хана ший тIема потенциал совъяккхара илькъаца тIема совле шийтахьа хилийта гIерташ леладеча гIулакхашта духьала Варшавски Договора доакъошхой - паччахьалкхенаш юкъхьаица деиз машар, кхохкам кIаьдбар, дуненхалкъашта юкъера цхьана гIулакхаш леладар бахьан долаш лоаттабеча къовсама хьалхарча мугIарашка я. Из да адамлеи овлангарча хьаштаща йоагIача тайпара йола цар арахьара политика социалистически чулоацам болаш хилар.

Социалистически мехкий оборонительни союзе дукхаза дIайолаль тIема кийчо ярта дIаухийта ахча кIезигдара. НАТО а санна Варшавски Договора а тIема кийчон гIулакхаш кIезигдара, кхыметтел шаккхе а группировка дIахепар а долаш, тIаерзаль йола инициативаш. Нагахьа санна уж ерригa конструктивни предложенеш хIана а кхоачашъяза яле цу гIулакха бехке яр гера Iоаделга сиддаьча империалистически реакционнии низий агрессивни политика я. Къаьстта кхераме да Малхбузерча Европе керда американски ракетно-ядерни средствашъ хье а дIанийсъе а аьнна НАТО соахха иь хиина решени. Нагахьа санна из кхоачашйой, белгалдоакх Деклараце тIа, тIаккха европейски континентера хьал геттара чIоагIа талхаргда. ХIана аьлча Европана доккха зулам дергдола герз дукхагIа хьаIоадаро континента халхьий вахара хьашташтен политически климатан зулам дергда, халкъашта кхы а халагIа дола дукъ а хиина тIедужаргдола кхы а дукха ахча дIадахийта дезаргда.

Варшавски совещане дакъа лоацаш хиннараша шоай оаз дIахазийтар цу тайпарча гIулакхашта духьала, дуней халкъашта юкъера кхохкам кIаьдбелга дохаде, паччахьалкхенашта юкъе цхьана гIулакхаш леладара духьалe гIертилга дохадара духьала бIараштa. ТIайицача Декларацеe тIа цар дIахайтар машар беэаш мел долча мехкашцен общественни низацен цхьана кхохкам кIаьдбар долча, беррига низ цунах хаддаизеи массе оагIо чулоацаши йола процесс яра тIаберзабе чIоагIа лаьрхIа хилар. Масе хана санна цар чIоагIа дIахайкабир теркам тIабахийта а конструктивни уйла йолаш а машар чIоагIбара, кхохкам кIаьдбара, герз Iоаделга юхатохара, герз Iодуллилга чаккхдаккхара, дунеи халкъашта юкъера цхьана гIулакхаш леладелга дегIадоаладара хьакъехьара кхыча паччахьалкхений предложенеш юнца шоаш раьза хилар.

•

НИЗАГIА КУЛГАШ ХЬОВЗАДАЬД

12 мае деиз 14 мае кхачалца Бельге столице Брюсселе хиинай натовски аргIанара «марафон». Кхаь дийнахьа укхаза цу агрессивни блока тIемеи политически кулгалхой дукха заседанеш чакхъяьннай. ВIашагIхийтта Штаташ къар ца ялар баьхьан долаш моллагIъар санна йола тIема планироване комитета заседани хила йоагIаш хиннар, ма дарра аьлча НАТО совета лаьрхIа сесси а еш чакхъяьккхай, цига дакъа лоацаш тIема ведомствай кулгалхой хиина ца Iеш кхычу мехкашцарча гIулакхий министраш а болаш. Из деррига Вашингтона эшаш хиннад. «Крисчен Сайенс монитор» яхача газето хоам баь ма хиллара, «малхбузеневропейски зикадий кулгаш кхы а чIоагIагIа хьовзадаре, американски наькъагIа гIоргбола уж отта а беш».

Из Iоткъам кхы а чIоагIагIа чIоагIбар духьа США президента Дж. Картера керда оттаваь паччахьалкхен секретарь Э. Маски Брюсселе ваха кийчлуча хана КIайча цIегIа тIайица хиинаа, хIьата цул тIехьагIа аэропорте кхаччалца цо дIахаиъ ваьккха а хиннав. Цу хьакъехьа «Нью-Йорк Дейли ньюс» яхача газето яздаьд «президента Маскена тIадилад НАТО мехкий оборона министраштен кхыча мехкашцарча гIулакхий министраштен Американа хьалхашкарча цар декхарий хьакъехьа цо доагIаш дола хьехар делга» аьнна.

Цига тIайицача дош хаддаш аьча коммюнинега хьежача «кулгаш хьувзадара» тактико Вашингтона ловча кхоачадаьд гIулакх. «Америка къилбаседатлантически союзникаш, — чIоагIа доккхал а деш хьакхайкадаьд Ассошийтед пресс агентства. — США президента Картера хьалхашка, кхы а чIоагIагIа антисоветски позици лаца, тIема кийчонга дIадохийтар 3 процент лакхде, кхы а совнагIа дукъ шоашта тедолла аьнна тIахьийхачул тIехьагIа цо яхар де кийча болаш озабенна дIаэттад» аьнна.

Брюссельски сессе кулуарашка дувцаш хиинад, кIезигагIа яле а НАТО йиъ член — Бельги, Дани, Португали, Турци — хIара шера тIема кийчо яра кхы а 3 процент ахча тIатоха аьнна Картера дIадийхача духьала хилара. Коммюникена юкъе йиъ хьай лоргагIа ца доалийташ из дIадехар НАТО членаша кхоачашде дезаш йола лаьрхIа пункт.

Сессии чакхъяьнначул тIехьагIа хиинача пресс-конференце США паччахьалкхен секретарa Э. Маске мукIарло даьд пленарни заседанеш йолаш а шин оагIорахьара вIашагIкхетараш долча хана а Къулба-Малхбузерча Азере США агрессивнии авантюристически политика хьаллоацилга йиза малхбузеневропейски партнерашка кхоачашдайта гIерташ ше хилара. Цо яхачунга диллача натовски министраш раьза хиннаб шийна тIайица дунеи жандарм хилара йола функцеш кхоачашъе гIертача Вашингтона вовкъостал де.

Брюсселе иштта тIайицай НАТО тIема-форда массазара соединени йолаш яле а Къилбаседатлантически блока мехкий 9 тIема кем чудоагIаш йола цхьаькха цхьа эскадра вIашагIйоллара хьакъехьара решени а. НАТО гIулакхаш кхы а шерагIа дIадоаржадара американски планаш кхоачаш а еш керда эскадра Индийски океанеи Персидски залинаи зонашка патруль лелаяра лаьрхIа я.

Брюсселе «кулгаш хьувзадаро» дунеи халкъашта юкъера кхохкам дIахо михьара баккхара бола кхерам тIабаьд дуней халкъашта.

•

«ЙОККХАЧА ЧХОНКАРА» ПОЛИТИКА ЮХАТОХАР

Цхьан хана американски империалистически политика «дай» хиинарех волча цхьане Теодор Рузвельта хьехар деш хиинад, шорттига аьлча, букъа тIехьашна «Йоккха чхьонкар» йоаллае еза яхаш. Цунна тIехьа болча хIанзарбараша дуне мелд цIогIарч а детт, гуччахьа чхьонкар а лестаю. Антисоветски антикубински фата а стташ ВIашагIкхийтта Штаташ юха в Карибски форда тIа шоай низ хьахьокха гIерт. Цига цар дахийтад 42 тIема кема, 350 тIема самолет, 20,000 совгIа салте.

Из ерригa армада гулъьй Кубана юхе. «Солид Шилд-80» яха тIема-форда учениеш е гIерт лхаш бахьанаш а доахаш. Ма дарра аьлча, из аргIанара эхьдайна провокаци я. Кубана духьала гуччахьара тIема акци кийчъелга да.

Бакьда Карибски фордах ший доазон чура Iам лоархIаш ВIашагIкхийтта Штаташ хиина ханаш кхы юхайоагIаргIйоацаш дIаякхай. «Йоккхача чхьонкара» политика юха дийнъе гIерташ американски реакце леладечо чIоагIа нах эгIаза а битаб хьада духьала а баьхаб Латински Америке хиина ца Iеш деррига дунен тIа а. Гуантанамерча, кубински территоре тIа уллача ший базе чу а я яха вашингтонски администраце чакхъяккха лаьрхIа репетици тIехьа иккха езача кхаьчай. Иштта юхалла йийзай цун кубински порташта минаш йоххара еш хиинача «учениеш» а.

Фидель Кастрос цу тайпара американски планаш хувцар даьшхад кубински халкъо лоаттабеча къовсамеи дунен халкъаш Кубана мутIахьа хиларен даьхе карагIдаьнна дикка доккха хIама санна. Цунца цхьана цо белгалдаьккхад хIанз а болаш бола американски интервенце кхерам гучабаккхарца цхьана 20 шу совгIа йолча хана США-с Кубана духьала лелаю экономически блокада йиза дIалккхара тIехьа, Гуантанама тIема-форда база территори Кубага юхахачийтара тIехьа, кубински фегара доазонаш американски самолеташа-шпионашa телхаделга соцадейтара тIехьа къовсам лоаттабе безаш хилар.

Къонахчало, паргIатон гIулакха мутIахьа хиларон, империалистически Iоткъама духьала къовсам лоаттабеча халкъашца чIоагIа барта хилaро Куба дунеи халкъашта юкъера сий лакхдаьд. Доккха а массанена хоеш в да машарен социальни прогрессан гIулакха юкъе, колониализмахи расизмахи юхе дисараш дIададара тIехьа лоаттабеча къовсама юкъе цо къош дола дакъа. Уж толамаш Кубас даьхад вахара дерригача доакъошка Советски Союза цхьана гIулакхаш а леладеш.

Советски кулгалхоша Л. И. Брежневен А. Н. Косыгинен Фидель Кастрога СССР-ан Кубанен юкъе дипломатически гIулакхаш чIоагIденна 20 шу дизарца дувзаденна дахьийтача моаршала письмо тIа белгалдаьккхад Советски Союз дIахо йодача хана а вай вежарий доттагIали цхьана гIулакхаш леладари кIоаргдара деррига низаш тIадохийташ, кубински халкъа нийсача гIулакха тIехьа йолаш латташ хургья аьнна.

Г. ШИШКИН.
(ТАСС).

Социалистически интеграци лелаш я

КАПИТАЛЬНИ РЕМОНТ ЦА ЕШ 150 ЭЗАР КИЛОМЕТР

Шовзткъе пхиъ шу хьалха йолаелар Московски метрополитена хьалхара поездаш. Цунца цхьана йолаелар лаьттаи кIалхарча советски эскалатораш еча промышленноста пионера «Красный металлист» яхача Ленинградски заводо хьадаьча лелаш долча лоамей — эскалаторий къахьегама стаж а.

ХIанз мехка еррига метрополитенаш оборудованеца Iалашъеча И. Е. Котлякова цIерагIча «Эскалатор» яхача Ленинградски производственни объединенена чуйоагIа завод. Цул совгIа, предприяте марка го йиш я аэропорташкарчеи йоккхийча универмагашкарчеи бIаьш йола эскалатораш тIа а. Цун цехашка хьаьбй Ленинграда, Киева, Баку, Тбилисе, Кишенева театральни сценашта йола механизмаш.

Ткъо шу совгIа хьалха хьаьяр мехка цаI мара йоаца эскалаторостроене Специализированни конструкторски бюро (СКБЭ). ХIанз бюрона керте латт инженер-конструктор Георгий Худоногов. Цунга хетт аз:

— Георгий Иванович, чоалхане дий эскалаторашта проектировать де?

— Чоалхане да. Дукха нах кхувлара йола еррига кхийола транспортни средствашъ хье санна чоалхане да. Кхети хьо, пик сахьаташка метро лелаш болча лоаме хьу шийна тIа юкъера лаьрхIача 700 пассажир, хIаьта эскалатор телха саг лоаваль цхьа моттиг а хиннаяц. Конструкци кхерам боацаш хилийтар — тха балха керттера декхар. Цудухьа да конструктораша цу Iалаьмате йоккхача механизма хIара оатхал хьаяра геттара чIоагIа теркам тIабохийташ хилар. ХIьата уж оатхалаш цхьан эскалаторах 100 эзарнел совгIа йоахк.

Объединене «заказий портфела» чуъ социалистически мехкий заказаш я. «Эскалатора» экспортни отдело ханханнахьа басараш кердадоах мехкий — ГДР, ВНР, ЧССР, НРБ — цIерашта хьалхашка латта «квадратникий». Из да транспортни оборудоване аргIанара парти цига дIаяхьийтай яхилга. Заказаш - нарлаш тIа я эггара йоккхагIча универмагий цIераш — «Дессау», «Цвиккау», «Центрум» (ГДР), «Мишкольци» «Корвини» (Венгри). Цу магазинашка болх беш Ленинградски объединене е цун проектаех Стаханово яхача украински городерча машинаш еча заводо хьаль этажашта юкъе лела эскалатораш. Цу тайпара машинаш яхьийтар Болгарерча «Бобов дол» яхача шахта горнякашта а.

ХIьата а экспорта керттера статья латт социалистически паччахьалкхений метрополитенашта йолча тоннельни эскалаторех. Ленинградски СКБЭ — СЭВ членаш долча мехкашка цаI мара йоаца цу машиний проектант.

— Дуккха шераш да, — йоах Георгий Ивановича Худоногова, — оаха чехословацкии венгерски метро хьалъерий заказаш кхоачашду. Прагерча метрополитена «А» лине хьалхарча участкана оаха кийчйир «ЛТ» тайпара эскалатораш. Дукха ха йоалшаш Праге хилар со. Дика хийтар сона нийса а ца сенаш а болх беш йола столични «лаьттан кIийле» бIаргайча.

Ишта да объединене хиннача пражски метро лине дистанце начальника Прохазки Владимира хетараш:

— Ленинградски новкъосташа доккха гIо даьд тхона. Эскалаторашта монтаж еча тха специалисташа цхьана болх беш хилар объединене вихалаш. Советски метро хьалъерийн наладчикийн йоккхача опыто гIо ду метрополитен хьалъяр санна дола гIулакх деш ца нийсъала йиш йоаца халонаш дIаяха.

Кховзткъа гаргга эскалатор яхьийтай ленинградцаша пражски будапештски метро хьалъерашта. ХIьата дIахо…

ГIоргда вай транспортни машиний проекташ хьахулача конструкторски отделе. Дукха ха йоацаш цун коллектив отталь яьлар хIанз серийни производство йолаеннача кердача эскалатора проект. ХIанз деиз технически документацие тIа «ЛТ» меттел уттадергда «ЭТ» яха индекс. Лоацца иштта оал хьалхарчар метта арахецача тонельни эскалаторех. ХIана дена «ЭТ» кхухьийтаргьа вай мехка, Чехословаке, Венгре метро хьалъерашта.

Цу моделах дувц конструкторски отдела заведующе Цупко Виктора:

— Эскалатора керда модель хьаяра оарцагIбовла бийзар тха конструкторий меттел, химиний, металлургий, машинашъерий. Боккха болх бир дизайнераша. Конструкторашна цхьана цар оттайир «ЭТ» художественни проект. Коллективно къахьегар бахьан долаш хьалъй керда эскалатор. 150 эзар километр я цун капитальни ремонт алехьара пробег. Хьалхарча тайпарча эскалатора ресурс — 100 эзар километр. Ерригача механизма дозала 15 тонн тIеральннай, эскалатор компактнегIа хиинай. Цо йиш хулийтаргья метро хьалъерий машиния помещене майда 40 процент эIамигье, хIаьта цо метро хьалъярга дIадодар дикка лохдергда.

«ЭТ» тайпара йола хьалхара эскалатораш хьотте хьавай пражски метро кердача станцешта. 1980 шера чехословацки метро хьалъерашка кхы а ялх машин кхоачаргья, хIаьта будапештски метрополитенага — цу тайпара итт эскалатор. ЧССР организацешка отталь йIаьхача ханa йола цхьана гIулакхаш леладара планаш. 1985 шу тIаккхачалехьа 41 яла лаьрхIад вошал долча мехка столицана, хIаьта 1985 — 1990 шерашка — кердача конструкце кхы а 25 эскалатор.

Антонов НЕПОМНЯЩИЙ.
(АПН).

ГIишлонхой кхебу кхуврч

Тха «№ 9 йола юкъера профессионально - техническа училища хьайийлай 1964 шера. Цу хана дена 34 шу дахьнад. ХIанз укхаза дешаш 705 сег ва.

Укх шера В. И. Ленин вах 110 шуи Нохч-ГIалгIайчене Советски IалдаI чIоагIденнея комсомольски организаци вIашагIъеллан 60 шу дузача шера эггара хьалха тха училищо арахец юкъера образовани лакха квалификаци йоза боллой-гIишлонхой.

Тха училищо лелаю лакхача культура училища ихаений дола цIи. Социалистически яхье дахка доккхий толамаш бахьан долаш 1978 шера училищана елар РСФСР Министрий Совета ВЦСПС-ей дIа-хьа телаш йола ЦIе байракх.

Уж толамаш даха тха вIаштIехьдаьннад хьалхашка латта деккараш халеи чоалханеи хилар късаста ця деш, лакха саккетам' бола саг хьалххевара хьинаре къахьегаш тха хьехархой коллектив хилар бахьан долаш.

Дешара мел эша кхоачам болаш ба: 20 соагIа дешара классаш, лабораториш, мастерскеш я тха. Техника а Iилма а дегIадарца дувзаденна дикка тоаенна дешара процесс а. Инжеперии алементаш юкъе а йоагIаш дикка чоалхане яьнна из. Цу гIулакхо новкъостал ду лакха говзал йола специалисташ кийчбе.

Дешархошта дика знанеш, лакха кхетам балара дикка гIо-новкъостал ду тхона тха базови предприяте: Нохч-ГIалгIай гIишлоша управлене (начальник Э. Э. Исмаилов).

Училище кийчбу гIишлонхой бархI профессех бола специалисташ. хIаьта укх дешара шера дена тха училище хьайийла я декоративно-оформительни группа. Из керда професси юмаяра отделения хIанзартоа тха училище мара хьайийлаяц.

Училища хьайийлача дена укхаза лакха говзал йола професси а енна арахийцав 12 ээар къона болхло.

Тха училища яьккхача нахa юкъе дукха ба тахан производстве хьалхалаттараш хьинаре къахьегаш дика шоай цIи йоахийтараш. Ишта, училища чакхъяьккха вай республике цIи хела вола шоллагIча СМУ-ра комплексни бригада бригадир, Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни гIишлонхо. Къахьегама Цеча Байракха ордена кавалер Черепнин Петр Петрович. Училища чакхъяьккхараш тахан мехкарча дукхача моттигашка къахьегаш ба дикача гIуллакхашца шоай цIераш а йоахийташ. Уж го йиш я КАМАЗ-е, Тюмене, БАМ-е. Олимпиадана лаьрхIа гIишлош хьалъеча. Иштта, соахка тха училищера мастера И. Я. Гураленко кийчъь тхьаь сагах латта бIарча грпа я цига яха къахьегаш. Из тайпа группа укх шера а яхийта кийчъуш да тхо. Соахка яхача группера шин саг болх беш а Москверча сайрейнарча институташка дешаш ба.

КПСС ЦК, СССР Министрий Совета соцамо дIадеххача бесса тIехьа-тIаккхуш йола тIехье эхь-эздел долаш, идейно-политически гакхетам лакха болаш, дог-уйла коммунистически цIена долаш хьалхеера болх, тхоай ма хуллa тоабаь лелабу оаш. Цу гIуллакха алсамо дакъа лоац училища директора, Сайлахь-бийкхача Даймехка тIема ветерана М. А. Пицхелуарс, хьехархоша: А. П. Щербаковас, Н. Ф. Журавлевас, Я. С. Хохлова, М. У. Измайловас, В. П. Супрунова, З. А. Батурас, библиотека заведующе Ш. Х. Макуевас; мастераша: РСФСР профтехобразование заслуженныя мастера, воккхагIа йолча мастера А. П. Герасимова, Р. У. Цацаева, В. М. Первозникова, Л. А. Носовас, В. М. Саркисова, М. И. Легинькова ВЛКСМ комитета секретара Ш. Д. Сулейманова.

Училища хьехархоша, мастераша дика кхетаду кагирхой лакха кхетам болаш хьалхехебара социалистическа яхь вIаштIехьъяккхаро мел гIо-новкъостал ду. Из кхета а деш, шерра яьржа лел тха училище социалистически яхь. Дешара группаша шоайла лелаю уж яхьаш. Цу яхье котало яьккха группа тхона яхье яьнача Москверча № 3 йолча СГПТУ хьоашагIа яхе хул. Иштта, 1979 шера, IV квартале социалистически яхье котбаьнна дешархой Цухаев Алхваур, Юнусов Шамал, Соловьев Андрей, Комаровская Варвара, Сатаев Iийса, яхьбараш город Волгограде баха хилар. Турпал город лорнеш хиннача нахах лаьца дукха материалаш ерa цар, цхьабакьда, массадолча хIамал тхона массанена а дезагIа дар вай мехкахочун — Советски Союза Турпала Нурадилов Ханпаший кашa тIара ийша цар дена лаьтта.

Училище шерра баьржа лел художественни самодеятельноста болх, дукха я укхаза тайп-тайпара спортивни секцеш, предметни кружокаш. Аххан каникулаш йолча хана дешархошта салаIа, могашал тове йиш йола спортивно-могашал тоаяра лагерь я тха Сержень-Юрта. Лоацца аьлча, деше, салаIа, шоай безам бола професси харжа тороаш я тха училище.

Тахаварча денна тха училищана хьалхашка латт бехктокхаме ши деккар: хьалхардар — отделочникашта юкъе профессех дикагIвар яха Еррисоюзни конкурс чакхъяккхар. Ала доагIа, из конкурс вай республике эггара хьалха чакхйоаккхаш хилар; шоллагIа дар — укх шера эггара хьалха юкъера образовани йолаш бола специалисташ оаха арахецила. Цар вахар кразе, къахьегам беркате, доккхагIа долча ноахала сий дола гIуллакхаш доагIIача бегса дIадахьа низ хилар лов тхона.

Дунен тIа эггара къьнагIеи цхьабакьда, массала а кьонеш йолча профессеца — гIишлонхой профессеца — шоай вахар дувза безам болча кагирхошка оаха их:

— Марша доагIалда шо тха училище!

М. АЛИХАДЖИЕВ,
№ 9 йолча СГПТУ дешара-кхетама балха директора заместитель.

Олимпийски курьер

МОСКВА. Болх бе йолаллийтай цхьаьнха цаI олимпийски гIишлош объект — «Динамо» яха спорта Дворец. Олимпиада йолча хана укхаза хургья кулгашца бургац ловзаира яхьаш, хIаьта цхьан хаина цунга хьажа торо хургьл цхи эзар зрителa. Спортивни форум чакхъяьначул тIехьагIа спорта шийтта тайпарча ловзарий ерригсоюзни дунен хилкъашта юкъерех яхьаш ергья Дворецe.

СУРТА ТIА: спорта Дворецe дIайолаенннай хьалхара яхьаш.

В. Ун Да-сикея
И. УТКИНЕЙ сурт.
ТАСС фотохроника.

ЭСТОНСКИ ССР. Олимпиада-80 йолча хана парусни регате дакъа лоацараштей хьашаштей гIулакх дара торговлe кхачен вIаштIехьбоаккхаргболаш укх шера 300 гаргга къона специалист кийчвергва Таллински пачхахьалкхени кооперативни торговле техникумо.

Дешархоша практика чакхйоах кердача тIнаццкей «Олимпия», «Виру» яхача Эстоне столице дикагIйолча гостиницай ресторанашкей.

СУРТА ТIА: Зап я т к чакхъяьннай. ДIаяо кхоачаммеде дезар эггара хозагIа дарда — дегустаци.

Э. ТАРКПЕА сурт.
ТАСС фотохроника.

ОЛИМПИАДЕ ХУРГЙОЛА ХIАНЗАРА ПЯТИБОРЬЕ

Москверча Олимпийски ловзарашка пятиборций турнир хургья 20 июле дIайолаенна 24 июле кхаччалца. Хетаргахьа, укхаза дакъа лоацаш 65—70 спортемен хургва.

АргIанга диллача пхе дисциплина дIаниисъялар массаза а санна хурга: говр хохкилга (конкур, 15 духьале, 800 метр дистанци); фехтовани (шпага цкъа Iотт, цхьа го): гера кхувсилга (пневматически тепча, 25 метр дистанци, 20 эза кхосс); ней делга (шиша лоIаме стиль, 300 метр дистанци): йиэгаатлетически кросс (4000 метр дистанци, цхьа минут икъ юкъе йолийташ къаьста ю старт).

Массаза а мо пятиборций яхьаш чакхьовл доагI-доагIача спорта тайпаегIа турниираш хулача ареницка.

Конкур хургьл Битцевски хьуннарке керда хьалъяьча говраспортивни базе. говра спортах дукхагIа йола яхьеш а шигача чакхйоахаргья. 12 эзар сага трибунаш тIара хьажа йиш хургья 104x70 метр боарам болча баьца газона тIа чоалхане а саккердаме а йолча трассах пятиборцаш чакх мишта бувл. Цар выступленешта лаьрхIа 90 говр хьакъовстаяй. ХIанз уж лаьрххIа кийчъеш я Дина гIа йолча шоватхьанех «олимпийцаш» хургья. Уж шортта тоъам болаш а шин гитах конкур чакхъяккхара.

Фехтовальни кьовсамаш хургда Ленинградски проспекте йолча ЦСКА кердача футбола - йиэгаатлетически комплекса шийтта нахьъилга тIа.

Тепчаш кхувсара яхьаш хургья Мытишe реконструкци яьча топаш кхувсача моттиге. Пятиборцашта лаьрххIа тир хьалъяьй укхаза. Яхьаш хургья кхаь сменагIа.

Маиара цIерагIча проспекте хьалъяь йоалаш латт «Олимпийский» яха геттара йоккха спортивни комплекс, укхаза чуйоагIа 45 эзар моттиг йола къайла стадион. 15 эзар саг Iоха трибунаш йола нек ду бассейн. Пятиборцаша нъовсамаш чакхдовхи йиылатIа йола арена хургья цу бассейнах.

Йигаатлетически кросса маршрут чакхъяккхара хьажержай лакхе вай йийца гувнаши довкъаши дола Битцевски хьуннарк. Кросса старти финиши хургья говраспортивни комплекса конкурни арен тIа, укхаза пятиборцаша дIа а йолаь чакхйоаккхаргья олимпийски турнир. Хьалха варгагIа байдди болхача спортеменашка хьажа йиш хургья трасси йоIхаха а конкурин арен тIарча трибунашка а латтача итташ эзараш болча зрителий.

ХIанзара пятиборье хьалхоллар дувзаденна да олимпийски болама лард еллача Пьера де Курбертэна цIерица. Цунна хетачох, пятиборье саг массе оагIорахьа дегIакхувла лаьрхIа я. Спорта из дакъа олимпийски программана юкъедера Стокгольме хиннача V Ловзарашка. XV Ловзараш хилладца своргсмечаша шин-ше хьалхе якхара лоаттабора къовсам, 1952 шера Хельсинке хиннача Олимпиаде мара хилаизар камандии яхьаш.

Кубертэнана пятиборций турнира идея дагайохийта хила а мег къаьнарча Ловзарана. Цу хана олимпиец 192,27 метр йолча стаде (дистанце) пхезза водаш, пхезза вIоахалла кхоссалуш хиннав, хьожаль копье тохаш а диск кхоссаш а хиннад, нагахьа санна низаш цхьатарра хилча кIалтохаргах кхы а пхезза латташ а хиннав.

Карара бIаь шу дIадолалуш хиннача юхе хIанзарча пятиборье программе кIезига хувцамаш хиннадац. 5000 метр дистанце говраш хохкаш конкур хиннай, массала а хиннача шпагашта метта электрофиксатораш йоахка шпагаш я, хьалха топаш кхувсача 10 секунд хинна интервал хIанз 7 секундагa кхоачаш лоацъеннай.

Эггара хьалхара олимпийски турнир хилча гIоне (1956 шу. Мельбурн) СССР сборни команда командни зачете шоллагIча моттигел кхы Iолохъеннаш, кхозза хьалхара моттиг яьккхай, бакьда, лични зачете шиц составa юкъе цхьаккха а олимпийски чемпион хиннавац.

1977 шера вай сборне тренерий, мa дарра аьлча, ноахал хувцалуш хиларца дувзаденна керда команда вIашагIтоха езаш хилар. Сборни лидер дунен массехказа чемпион хинна Леднев Павел юкъе а волаш дакъа лаьца дале а, дунен ярархе хIанза на хиннача тайпара кхоалагIча моттиге ежар вай команда. Олимпиадана хьалхарча шера дунен хьалхле кхувсача аргIан ловзаре чов а хинна, дакъа лаца йиш йоацаш висар Леднев, советски пятиборцех цхьаьккха призераша юкъе вахаизар (тIехьарча итт шера духьашха). хIаьта команда халла кхоалагIча моттиге йисар. Дукхача шерашка хьалха латташ хьаенача командо цу тайпара яь выступлени цIенхашта аьттув ца балар санна лоархIар.

Лоаццача хана дика пятиборец кийчвулургвац. Цулуххьа Олимпиада дIайолаяла дукха ха ца йисача хана 37 шу дахьнача ветеранах Ледневахи 28 шу дахьнача Булгакова Олегахи (дунен чемпионате-79 пхелагIа вар из), юниорашта юкъе дунен чемпион волча, соахка дунен чемпионате духхьешха дакъа а лаьца хьалхарча иттанена юкъевахача 19 шу даьннача Старостин Анатолехи когIортилга е лаьрхIар тренераша.

ТIехьарча хана аьттув боацаш дакъа лоац советски пятиборцашца массаза а къувсаш болча венгерски спортеменаша а. ХIаьта а из команда олимпийски дошоана тIакхувча кертгерча командех цаI я. Хьалха латтачарна юкъе я Польшай США-и сборнеш.

Дунен пхезза чемпион хиннача, пятиборцийи биатлониcтийи Дунен халкъашта юкъарча союза хIанз хьалхара вице - президент волча Новиков Игора хет Леднева опыто, Булгакова яхь хиларо, кьоначa Старостина тIахьаьна хиларо дунен тIа эггара чIоагIагIа ше хиларах йола цIи вай командас юха а йоаккхийтаргья аьнна.

Леднев Павела вай командо ловзаю хьалха Новиков Игора ловзеш хинна роль. ХIанзара лидер шиц лаьнача хано толамца дакъа лацара шийна дукха новкъарле ергья аьнна хеташ вац.

— Московски Ловзараш — аьлар Леднева, — хIанз вхегIертад. Тур бе доллалургдолаш хIанз а тоъал чIоагIа да са кулг, хIаьта тепча а агаргьац са бе.

МЕЛИК-КАРАМОВ
Виталий.
(АПН).

ТЕАТРО АРТИСТАШ КХЕБЕРГБА

1978 шера вьккий республика культурни вахаре лоаоIаме событи хилар. Нурадилов Ханпаший цIерагIча Нохч -ГIалгIай пачхахьалкхен драматически театра творчески состава тIаштийтар Ленинградера театран, музыкаи, кинематографеи пачхахьалкхен института гIалгIай театральни студе выпускникаш. Эггара хьалхарча дийнахьа дена хьинаре дакъа лаьцер Нохч-ГIалгIайчен профессиональни театра искусство дегIайоаллича, гIоралънача театральни деятела, СССР халкъа артиста, СССР Пачхахьалкхен премe лаураета, профессор Василий Васильевича Меркурьевa воспитанникаша.

Чахкиев Саиден Русанов Геннадеи язъьча «Къонгаш бовча хана» яхача пьесах йола шоай эггара хьалхара спектакль цар хетаийо Ленински комсомола 60 шу дизара.

Ала доагIа, кьоначa артисташа спектаклаш Ленинграде а утталь хилар. В. В. Меркурьева, И. В. Мейерхольда, Л. В. Честноковай кулгаца ЛГИТМиКа учебни театро цар оттаийо Шиллера «Тийшаболх» безам, Гольдоне «Шин ьелан Iу», Емова «НовцIоагий бийса» яхa Ленинградерча зрителаша боккхача саккердамца тIанийца спектаклаш. ДIахха юкъ тIатеIIа творчески хьахьегаш чакхъьлар гIалгIай труппана. Гольдоне «Шин ьелан Iу», Чахкиева «Са кIаьнча», Иcсеанова «Моажаза топ ээар» пхеза спектаклаш тIа болх бош кьоначa артисташа опыт, говзал Iомайир. Назьеран, МагIалбика, Сунженски районашкарча, Къилбаседа - ХIирий АССР-а Пригородни районерча зрителашта спектаклаш гойтош, цар цаа вIашагIбеттелуш артисташ шоаш а творчески дикка дегIабаьхьаб. Промышленни предприятеи болхлошца, юртa бозкама къахьегамхошца, ВУЗ-ай студенташца, ПТУ а школай а дешархошца хиннача творчески вIашагIкхетарашка театральни искусствана пропаганда еш, из искусство царна сзатолийташ, шоай говзал лакъеш, дукхача хIамаех шоаш кхеташ кьобоагIа къона артисташ.

Театра коллективана хIанз кьалхешка латтараш доккхи деккараш да. ПIадоагIача шера вай Даьхен кьамсарча столице Москве гастролаш хургья тха. Творчески кагирхошта из гIалъмате бехкенахамен снйлочи экзамен я. ГIалгIай труппа пляне я вай тахана вахар дувцаш йола пьесаш, классика.

Парте а правительства а кьамий искусство дегIаяре, цар творчески кадраш кхеяра массаза йоахо гойташ да укх шера Тбилисерча театральни институте гIалгIай кьамаи актерски студи хьеллаш хилар. Цу институте бaса дагаболла гIалгIай кьамаи кагирхой хьоxержаре Нохч - ГIалгIай культура, министерства конкурс кхайнахьи. Цу конкурсo дакьа лаца бокьо я юкъера образовани а йолаш 25 шерага кхаччагa за лаьнана кагирхоа. Конкурс хургьа 10 мае дена 15 июнь тIакхачилца. Хьалхара тур чакхъьякхдай республика районашкe/ШолагIеи кхоалагIеи тураш 25-ча мае, 15-ча июне Грозне Нурадилова цIерагIча театре хургьа. Цига дешa вахо дагаволчo Iомеe еза прозаически произведенера отрывок, стихотворени, басни, халхар де, илли даккха хоьш зила веза.

Театра а кино а гуржий гIербаьннача мастерашкара хьалоамлуш, лакха говзал йола артисташ хинна цIабертаргба Тбилисера Нохч - ГIалгIайчера вижелеш.

Р. ХАКИШЕВ,
Нурадилов Ханпаший цIерагIча Нохч - ГIалгIай пачхальклхен театра керттера режиссер, РСФСР Пачхальклхен преме лауреат, Нохч - ГIалгIай АССР искусствай заслуженни деятель.

«Илли»—фольклорни ансамбль

Укх тIеххьарча хана массайолча жанрах дегIаеннай нохчийн гIалгIайн искусство, тIаххийттай массехк творчески коллектив. Иштта. Нохч-ГIалгIай пачхахьалкхен филармоне хьайийллай вайнахa массехк коллектив. Царех эггара белгалагIа я хIанз дIадахача шоатта дийнахьа общественносто дакъал а ювцаш тIанийца «Илли» яха Нохч-ГIалгIай фольклорни ансамбль. Из вIашагIъеллай вайнахa искусства вокккача энтузиаста Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни артиста Эдисултанов Шитас. ансамбла музыкальни кулгалхочо Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни артиста Паскаев Ризвана. «Илле» репертуаре да вайнахa тайп-тайпара иллеш, ашараш, халхараш, репризаш. Ала доагIа, из ансамбль чIоагIа ашаш йолга а, из хьелларга хьежаш сатуш дукха нах хиннилга а.

Бек АБАДИЕВ.

СПОРТ

КУБОК ВАЙ МЕХКАХОЧО ЯЬККХАР

Город Краснодаре хилар пескаш хьокхаш байдаркаш хахкара Росее кубок лаьккхара спортивни яхьаш. Цига дика аьттув бaьлар вай мехкахочун, «Трудовые резервы» яхача ший лоIамерча спортивни общества доакъошхочун, СССР спорта мастера Халиков Хьасан. Итт эзар метр хьи байдаркаш хохкача яхье котало яьккхар цо. Цунна РСФСР спорткомитето кубоки мах бола совгIати делар.

МАССАНЕ А ПРИЗАШ ЯЬХАР

Укх деношка город Астрахане чакхъьлар «Урожай» яхача ший лоIамеча спортивни общества Центральни Совета командашта а спортсменашта шоашта а юкъе хьалхара моттиг яккхара кьелетараш самбох латара яхьаш. Яхье дакъа лоацаш 15 команда яр. Командни зачетах вай викалаша хьалхара моттиг яьккхар.

Вай командана юкъе 8 спортсмен вар. цар массане а хьалхареш шоллагIеи моттигаш яьхар. Иштта спортсмений шо-шоай зачетах чемпионий цIераш яьхар Нохч-ГIалгIайчерча 7 спортсмено.

А. БАДИЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

20 май

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — Iуйранара гимнастика.
8.05 — Б. Брехт. «Кавказски мела го». Ш. Руставели цIерагIча Тбилисски Пачхахьалкхен академически драматически театра фильм - спектакль. Инстехьача — кердадараш.
14.30 — Кердадараш.
14.50 — Социалистически мехка документальни фильмий программа.
15.45 — В. И. Ленина цIерагIча Белоруссия Пачхахьалкхен университета халкъа инструментий оркестра концерт.
16.15 — «Объектив».
16.45 — «Юрт: гIуллакхаш проблемаш».
17.15 — «Къонахчр адресаш».
18.15 — «Алкоголизм. Лера беседа».
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — «Къахьегама кийсен байрах лелаераш». Передаче дакъа лоац КПСС Челябински обкома хьалхарча секретара М. Г. Воропаева.
19.15 — «Тихий Дон». Художественни фильм. 1-ра сери.
21.00 — «Ха».
21.35 — «ДоттагIий юкъ».
22.25 — «Тахан дунен тIа».
22.40 — Московски камерни хора концерт.

II ПРОГРАММА

8.05 — Передачай программа.
8.15 — «Шоана, дай-наной!».
8.10; 9.30 — Ботаника. 5-гIа класс.
9.00 — ПТУ дешархошта. Эрсий кхаамаш.
9.30 — А. С. Пушкин. «Медный всадник».
10.40 — Химия 10-гIа класс. СССР халкъа бохкаме хьми.
11.10; 14.40 — Французски мотт.
11.40 — «Динамо» обществе Россиски Совета гимнастикаи йола кхелетарий чемпионат.
13.25 — «Ю. Олеша кхоллам».
14.10; 17.20 — Подготовительни отделений дахуаргIараошта. Эрсий мотт.
15.10 — Iилма-популярни фильм.
15.25 — А. П. Чехова новеллаш.
16.25 — Спортивни класс.
17.10 — «Художник Ромадин». Iилма-популярни фильм.
19.05 — «Нохч-ГIалгIайчу гIолла».
19.25 — «Халкъа тIаьхьмам бола беш ба» (гIалгIай меттала).
19.45 — «Дунен халкъашта юкъера обозрени» (нохчий меттала).
20.00 — «Вайса даькъала хийла шун, бераш!».
20.15 — «ГIуллакх кертера мехала», 2-гIа передача.
20.45 — Дунен велогонка. ГДР-ера передача.
21.00 — И. Брамс. КхоалагIа симфони.
21.30 — «Хаос». Художественни фильм.

21 май

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — Iуйранара гимнастика.
9.05 — «Тихий Дон». Художественни фильм. 1-ра сери.
10.30 — «Орленок» яхача телестуди концертни зал. Инстехьача — кердадараш.
14.30 — Кердадараш.
14.50 — «СибарегIен Гаьнарча МалхбоалехьаргIеи гIолла». Кинопрограмма.
15.35 — «Эрсий кхаамаш».
16.05 — «Маьлха гIалаш». 70-ча шерашкара советски монументальни искусствах дахьа.
16.35 — «Хьалхалккхьа доласцIаьнначи!».
17.35 — «Цхьана — бирттайна дезаь».
18.05 — «Хье кхача» программa почта.
18.35 — «Деррига а за хом». Киножурнал.
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — «Таллина мотиваш». Телевизиони музыкальни фильм.
19.10 — «Тихий Дон». Художественни фильм, 2-гIа сери.
21.00 — «Ха».
21.35 — Футболах йола къонахча командай юкъера Европа чемпионат. Финал. Сборни СССР — сборни ГДР. Перерыв — «Тахан дунен тIа» яха информационни выпуск.

II ПРОГРАММА

8.00 — Передачай программа.
8.10; 14.15 — «Шахматни школа».
8.40; 9.10 — Физика. 7-гIа класс. СССР электрификаци.
9.10 — Композитора А. Бородина кхоллам.
10.10; 18.45 — Немецки мотт.
10.40; 11.10 — Б. Гете. «Фауст». 9-гIа класс.
11.10 — Iилма-популярни фильмий программа.
12.10 — Студенташта - заочникашта. Инженерни графика. 1-гIа курс.
13.25 — Iилма кхоар. Эстонски ССР Iилмай Академе.
14.45; 17.30 — Подготовительни отделени дахуаргIараошта. Физика.
15.45 — Жюль Верн. Вахара а кхоллама а вагIонаш.
Экран — хьохархочoа.
16.30 — География. 7-гIа класс.
17.00 — Музыка. 7-гIа класс. Э. Григ. «Пер Гюнт».
18.05 — Бераштa лаьрхIа фильм.
18.25 — «Нохч - ГIалгIайчу гIолла».
18.45 — Хоамаш, реклама.
19.30 — «Хьалха латтарий, опыт — массанена!». Мехкадьтта чакхдоахаранта, юкъера яхь.
19.50 — «Юртара вахар» (нохчий меттала).
20.00 — «Бийса даьхьала хийла шун, бераш!».
20.15 — Советский класей концерт.
20.45 — Дунен велогонка. ГДР-ера передача.
21.00 — Камерни ашарий концерт. Ленинградера передача.
21.30 — «Могашала гIала». Телевизиони документальни фильм.
21.40 — «Вешийна доли цуськал». Телевизиони художественни фильм.

РАДИО

20 май

6.40 — «Юртара Iуйре». (эрсий меттала).
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.25 — «Сердало» газета обзор.
7.30 — Алкоголь кхинан зуламе а. Медицински Iилма доктора Г. Зимина беседа (эрсий меттала).
8.15 — Передачай программа.
8.25 — Хоамаш.
8.30 — «Хьалъеш йолча объекташка яха радиорейд (нохчий меттала).
8.45 — Бокахйнчарна берех лаьца (эрсий меттала).
9.15 — «Эрсин мотт — кошала а доттагIлен а мотт». Беседа (гIалгIай меттала).
9.30 — Кьона замано (гIалгIай меттала).
17.10 — Передачай программа. Хоттамаш йола хоам (эрсий меттала).
17.11 — Нохч - ГIалгIай комсомола 60 шу дизара. «Сийлен вахь» (нохчий меттала).
17.26 — «Социалистически яхь хьалхалаттачарна». Концерт (гIалгIай меттала).
19.00 — Кердa хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).
18.30 — Хоамаш.

ЮКЪЕРЧА ШКОЛАЙ ДЕШАРХОЙ ТЕРКАМГА!

25 мае Iуйрийна 9 сахьат даьлча дена Грозненски мехкдаьтта техникуме хургда «Ийллача наIарий ди». Цу хана техникума преподавателаша, дешархоша, техникум чакхъяьккхараца гулбеннарашта дувцаргда техникуме Iомаеча специальностех, цул тIехьагIа художественни самодеятельноста концерт оттадергда.

«Ийллача наIарий ди» долча хьех 8—10 классашкара дешархойн цар дай-наной.

Техникума дирекци.

КАГИЙ НАХИ МЕХКАРИЙИ!

№ 4 йолча Грозненски профессионально - техническа училище 1980—1981 дешара шера дешархой деша дIачуэцилга.

ДIАХОЙТ.

8—10 класс чакхъяьккхараш.
Дешара ха 1—3 шу.
Укх професеех:
1. Мехкдаьттен гази йоаккхача скважинашта эксплуатационни разведочни бурув тохача бурильщика гIонча.
2. Буровойшта гIулакх деш вола электромонтер,
3. Электрогазосварщик,
4. Слесарь-авторемонтник,
5. Химически анализа лаборант,
6. Топограф-геодезист,
7. Плиточник-отделочник - штукатур.

Училище кийчъю «Грознефть» объединенена кадраш. Деша багIача хана дешархой IалашIбу мах боацаш обмундированеца, кхачанца, учебникашца, общежитеца. Производственни практика йолча хана дешархошта шоай специальностагIа доагIача юкъарчи алапех 33 процент кара дIател. Училище деша вагIаш яьккха ха къахьегама стажаца дIалоархI. Дешар хьехаш ба юкъера технически лакхорея образовани йола мастераш. Училища ихо курс чакхъяьккха а йистебовлаш дIалуш йола экзаменаш толаме дIаенна а болча кагирхошта юкъера образовани яккхарах дола аттестати профессегIа разряд енна дола аттестати дIалу. Училища чакхъяьккхараш шоай специальностагIа городе Грозне болх бе дIахьожабу.

Училище деша отта безам болчар училища директора цIерагIа хьачудала деза ер документаш:

Заявлени,
Образоване хьакъехьара тешал е аттестат,
вахача моттигера справка,
вьача ханах дола тешал е паспорт,
3x4 размер 6 фотокарточка.

Документаш хьачуийду хIара дена Iуйрийна 8 сахьат даьлча дена 16 сахьат даллалца.

Занятеш дIайолалу 1980 шера 1 сентябре.
Хьамсара доттагIий! Тха училище деша отта!

Ца чакхъяьккхачул тIехьагIа оашош хержача специальностагIа йоккха говзал йола болхлой хургда шоах. хIаьта юкъера образовани а хургья шун.

Училища адрес: г. Грозный, 364029, 12 участок ГПТУ-4. Автобусаш № 13, 24, 25, трамвай № 5. «12 участок» яхача уж соцача кхаччалца.

Хоаттам

Тахан республике гIоллеи Грозней хувцалуш - морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбоалехьара секунде 2 — 7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилен фегара температура республике 24 — 26, Грозне 21 — 26 градус йIовхал йолаш хилен тарлу.

Кхоана морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, тайп-тайпарча оагIонашкахьара секунде 3 — 7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилен фегара температура бийсана 7 — 12, дийнахьа 18 — 23 градус йIовхал йолаш хилен тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске ул., 92. Телефонаш: редактора — 9-24-08; редактора заместителa — 9-24-03; бехктокхама секретара — 9-24-00; отделий: партийни вахара — 9-24-04; промышленностеи транспортеи — 9-24-01; юрта боахама — 9-24-06; культура — 9-24-05; кисьмой — 9-24-07; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора 9-24-08; заместителя редактора — 9-24-03; ответственного секретаря — 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ02203. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 2555.